

HISTORIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY

KLASA IV

Temat lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Historia – nauka o przeszłości	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń</i> – rozróżnia przeszłość od współczesności – rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i> – rozróżnia pracę historyków i archeologów – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje pracę historyków i archeologów – wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych – wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów – wskazuje poza podręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych – przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie – przedstawia nowoczesne metody badania życia ludzi w przeszłości – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych
2. Historia wokół nas	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i> – podaje przykłady świąt rodzinnych – podaje przykłady pamiątek rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”</i> – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny – wyjaśnia, czym jest patriotyzm – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest genealogia – wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę – podaje przykłady regionalnych tradycji – charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię – tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie – charakteryzuje inne regiony państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia historyczną genezę regionu – wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu – ocenia, w jaki sposób różnorodność „małych ojczyzn” wpływa na bogactwo „wielkiej”
3. Mieszkamy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: państwo, region, naród – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice – zna poprawną nazwę państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i> – wymienia elementy współtworzące państwo – wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze – przedstawia polskie symbole narodowe – przedstawia najważniejsze święta państwowe – wskazuje na mapie stolicę państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Polskę na mapie świata – wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta – rozróżnia pojęcia naród i społeczeństwo – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych – wskazuje przykłady instytucji dbających o 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii – wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe – przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia genezę polskich symboli narodowych – wyjaśnia pojęcia: emigracja, uchodźcy – podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce

			dziedzictwo narodowe – opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych		
4. Czas w historii	– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>) – umieszcza daty na osi czasu	– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i> – zamienia cyfry arabskie na rzymskie – wyjaśnia, czym jest epoka historyczna – porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie)	– podaje cezury czasowe epok historycznych	– charakteryzuje główne epoki historyczne – podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu	– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery – wyjaśnia różnicę między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim
5. Obliczanie czasu w historii	– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie – poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery	– samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom – oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er	– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych	– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych	
6. Czytamy mapę i plan	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i> – dostrzega różnice między mapą a planem	– poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol, róża wiatrów</i> – przygotowuje proste plany miejscowe – objaśnia symbole legendy mapy – odczytuje z mapy podstawowe informacje	– wyjaśnia, czym jest kartografia – wyjaśnia, czym jest skala mapy – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną	– interpretuje i wyciąga wnioski z mapy	– przedstawia elementy historii kartografii – wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej
1. Mieszko I i chrzest Polski	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: plemię, Słowianie – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski	– poprawnie posługuje się terminem: Piastowie – przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska” – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	– wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka – wymienia legendarnych protoplastów Mieszka – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu – lokalizuje na mapie	– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego	– przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich – określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej – omawia dokument <i>Dagome iudex</i>

			Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I – opisuje bitwę pod Cedynią		
2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i> – opisuje wygląd grodu średniowiecznego – wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski	– poprawnie posługuje się terminami: <i>misja, relikwie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025 – charakteryzuje postać św. Wojciecha – opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej	– zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018 – opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego	– wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego	– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego
3. Polska Kazimierza Wielkiego	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet</i> – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki” – opisuje wygląd średniowiecznego zamku	– poprawnie posługuje się terminami: <i>dynastia, ucztu u Wierzyńka</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370 – wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>	– wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego – opisuje zjazd monarchów w Krakowie – wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego	– charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego – argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy	– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia znaczenia panowania Kazimierza Wielkiego dla państwa polskiego
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>Jagiellonowie</i> – wie, kim był Władysław Jagiełło – wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego	– poprawnie posługuje się terminem: <i>unia</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1385 – przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie	– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów – przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej – wymienia postanowienia unii w Krewie	– omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw	– przedstawia stosunek Litwinów do unii w Krewie – na podstawie mapy ocenia sytuację geopolityczną w Europie Środkowej po zawarciu unii
5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, miecz, herb</i> – opisuje wygląd i cechy rycerza	– poprawnie posługuje się terminami: <i>giermek, kopia, kodeks honorowy</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1410 – charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego – wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i>	– charakteryzuje rycerski kodeks honorowy – przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem	– wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka – wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej – przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem	– przedstawia genezę i charakteryzuje różne zakony rycerskie – podaje przykłady różnych herbów

6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>astronom, obserwacje</i> – wie, kim był Mikołaj Kopernik	– poprawnie posługuje się terminami: <i>astronomia, diecezje, ekonomia</i> – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>	– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika	– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika – wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa – opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd Mikołaja Kopernika	– poprawnie posługuje się terminem: układ heliocentryczny – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół
1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i> – określa epokę, w której żył Jan Zamoyski	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia</i> – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego	– zna królów Polski: Stefana Batorego i Zygmunta II Augusta – opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w. – charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa – wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>	– wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną – przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji – wskazuje na mapie Zamość	– wyjaśnia, jakie cechy powinien mieć mąż stanu – charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego
2. XVII wiek – stulecie wojen	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, husaria, Jasna Góra</i> – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii	– poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, wielki wazyr, odsiecz</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683 – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów – zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania	– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry – wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń – wyjaśnia powiedzenie: <i>Polska przedmurzem chrześcijaństwa</i>	– wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego	– wyjaśnia, dlaczego wojny XVII wieku przyczyniły się do osłabienia Rzeczypospolitej
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbiory, powstanie</i> – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i> – zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791 r., 1794, 1795 – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki	– charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego	– wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym – charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki – wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego	– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej – podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym

4. Józef Wybicki i hymn Polski	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>hymn państwowy</i> – zna nazwisko autora hymnu państwowego – potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, legiony</i> – zna wydarzenia związane z datą: 1797 – charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze – opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady – wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte – ocenia, czy Napoleon spełnił pokładane w nim przez Polaków nadzieje
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka</i> – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie – charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864 – pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego – charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną – opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego – przedstawia skutki powstania 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego – wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło – ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje powstanie styczniowe z innymi powstaniem – przedstawia różne metody walki o polskość
6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat, Nagroda Nobla</i> – wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Uniwersytet Latający</i> – charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie – charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie – wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne – wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający – wyjaśnia, dlaczego M. Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji – przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla – opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela – wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczpospolita</i> – wskazuje na mapie obszar II RP – wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, Naczelnik Państwa</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r. – charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej – przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego – ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej – wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto – omawia wydarzenia, które miały wpływ na kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia sytuację geopolityczną w Europie powstałą w wyniku I wojny światowej

			niepodległości i budowie państwa polskiego		
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>port, przemysł, minister, bezrobocie</i> – wskazuje na mapie Polski Gdynię – wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat” 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>eksport, import, okręg przemysłowy</i> – charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego – wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego – przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę potencjału gospodarczego państwa we współczesnym świecie – wymienia najważniejsze ośrodki przemysłowe współczesnej Polski
3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterzy harcerze	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i> – wie, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>lapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r. – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem – ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego – przedstawia politykę okupantów wobec Polaków (mord katyński) 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady udziału żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej – przedstawia przebieg powstania warszawskiego
4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni”	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>obozy koncentracyjne</i> – opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej – wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni” – zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach – charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny – wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła – wyjaśnia pojęcie: „żołnierze niezłomni” 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich – ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów – charakteryzuje działalność partyzantki antykomunistycznej – wyjaśnia dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: „<i>suwerenność</i>” – wyjaśnia pojęcie: „<i>żelazna kurtyna</i>” oraz jego genezę – charakteryzuje postać i działalność Ireny Sendlerowej – wymienia największe niemieckie obozy koncentracyjne
5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i> – wie, kim był Karol Wojtyła – podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i> – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych – wyjaśnia, dlaczego Jan Paweł II był darzony wielkim szacunkiem 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL – charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>

<p>6. „Solidarność” i jej bohaterowie</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk</i> – wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i> – zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989 – wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych – zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę, Annę Walentynowicz, Andrzeja Gwiazdę, Jerzego Popiełuszkę</p>	<p>– opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność” – przedstawia główne postulaty „Solidarności” – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego – wyjaśnia symbolikę Okrągłego Stołu</p>	<p>– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską – podaje przykłady protestów Polaków przeciwko władzom komunistycznym – wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny</p>	<p>– opowiada o rywalizacji między Związkiem Sowieckim a Zachodem – wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu</p>
---	---	--	---	---	--

Temat lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje					
1. Życie pierwszych ludzi	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak</i> – opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym – potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt – wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> – przedstawia, skąd wywodzą się praludzie – opisuje życie ludzi pierwotnych – charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza – wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym – wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna – przedstawia dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia – wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej – wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie ewolucji – charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka – porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach
2. Miasta- państwa Mezopotamii	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks</i> – wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka – wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii – wyjaśnia zasadę <i>oko za oko, ząb za ząb</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i> – samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji – charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii – wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym – tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii – wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii

<p>3. W Egipcie faraonów</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>piramida, faraon</i> – wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil – opisuje wygląd piramid – porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i> – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej – opisuje zakres władzy faraona</p>	<p>– wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej – przedstawia strukturę społeczną Egiptu – podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan</p>	<p>– wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny – opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy</p>	<p>– opisuje etapy pochówku faraonów – charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel</p>
<p>4. W starożytnym Izraelu</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Tora, Żydzi, Dekalog</i> – wyjaśnia, o czym opowiada Biblia – wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i> – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę – wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem</p>	<p>– opisuje główne etapy historii Izraelitów – charakteryzuje judaizm – porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela</p>	<p>– charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon) – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem</p>	<p>– wyjaśnia terminy: <i>synagoga, rabin</i> – podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce</p>
<p>5. Cywilizacje Indii i Chin</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński</i> – wskazuje na mapie: Indie, Chiny – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i> – wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu – wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej – wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie</p>	<p>– opisuje system kastowy w Indiach – charakteryzuje wierzenia hinduistyczne</p>	<p>– charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem – przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej – wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy</p>	<p>– charakteryzuje buddyzm – opowiada o filozofii Konfucjusza</p>
<p>6. Od hieroglifów do alfabetu</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne</i> – wyjaśnia, do czego służy pismo – charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>papyrus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet laciński</i> – wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka – porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne – wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i</p>	<p>– wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń – przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły – wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe – przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego – wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego</p>	<p>– podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny – opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse'a, język migowy)</p>

		prehistorią – omawia przyczyny wynalezienia pisma			
1. Demokratyczne Ateny	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>demokracja, zgromadzenie ludowe</i> – przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> – wskazuje na mapie: Grecję, Ateny – wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokracja</i> i charakteryzuje demokrację ateńską	– wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) – wyjaśnia, kim był Perykles – opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach	– wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną	– wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego
3. Bogowie i mity	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mity, heros</i> – przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i> – przedstawia wierzenia starożytnych Greków – wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję – wyjaśnia, kim był Homer	– charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali – omawia różne mity greckie – przedstawia treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> – wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: <i>koń trojański</i>	– opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków – omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków	– wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazologiczmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantalą, nić Ariadny</i> – opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi
4. Kultura starożytnej Grecji	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion</i> – opisuje rolę sportu w codziennym życiu – przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i> – wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji – opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych	– opisuje charakter i cele antycznego teatru – przedstawia dokonania nauki greckiej – objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli – wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles – zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.	– przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich – porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi	– charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym – przybliża postać i dokonania Archimedesesa – podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę
1. Ustrój starożytnego Rzymu	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dyktator, cesarz</i> – wskazuje na mapie: Rzym – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i> – przedstawia legendarne początki Rzymu – wskazuje na mapie:	– charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy – przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich – opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami – zaznacza na osi czasu datę: 753	– omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej – porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej	– wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu <i>republika</i> przez Rzymian i współcześnie – przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski

		Półwysep Apeniński – omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta	r. p.n.e., 44 r. p.n.e.		
2. Imperium Rzymskie	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>provincia, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów</i> – przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty	– poprawnie posługuje się terminami: <i>provincia, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i> – wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego – wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol – omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego	– opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie – opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego – zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e. – zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego	– wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium – wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy	– przedstawia postać Hannibala i wojny punickie – pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie – przybliża postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera
3. Życie w Wiecznym Mieście	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i> – przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu – omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków	– poprawnie posługuje się terminami: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i> – wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały – charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego	– wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem – opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum – wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw	– wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i>	– przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności
4. Dokonania starożytnych Rzymian	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>luk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kopuła, akwedukt, luk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i> – wyjaśnia powiedzenie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i>	– uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów – omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej – wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu – omawia dokonania Wergiliusza i Horacego	– wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa	– opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie – ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź

5. Początki chrześcijaństwa	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>apostolowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i> – charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan – omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego	– wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu – wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa – wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa – zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.	– opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie – wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem	– przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)
1. Bizancjum w czasach świetności +	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>ikona, freski, mozaika</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i> – wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego – tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem – wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i>	– wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego – charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce – podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r. – zna postać Justyniana I Wielkiego – omawia dokonania Justyniana I Wielkiego	– wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola – uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką – wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw	– wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią – opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów
2. Arabowie i początki islamu	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>oaza, islam, Allah, Koran, meczet</i> – przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem	– poprawnie posługuje się terminami: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> – omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów – wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności	– przedstawia postać i działalność Mahometa – omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu – charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu – zaznacza na osi czasu datę: 622 r.	– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem – podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków	– wyjaśnia, jak zmieniło się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie – ocenia potrzebę tolerancji religijnej – wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem

3. Nowe państwa w Europie	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dynastia, cesarstwo, możnowładca</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i></p> <p>– wskazuje na mapie: zasięg terytorialny państwa Franków w czasach Karola Wielkiego, Akwizgran i Rzym</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów</p> <p>– charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego</p> <p>– przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r.</p> <p>– omawia dokonania: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej</p> <p>– tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy</p>	<p>– wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”</p>
4. Konflikt papieża z cesarstwem	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prawosławie, ekskomunika</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i></p> <p>– wyjaśnia konsekwencje ekskomuniki cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie</p> <p>– przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej</p> <p>– wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne</p> <p>– przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w.</p> <p>– przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.</p>	<p>– wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę</p> <p>– omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym</p>	<p>– przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego</p>
5. Wyprawy krzyżowe	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></p> <p>– opisuje wygląd rycerzy zakonnych</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny ogłoszenia krucjat</p> <p>– wskazuje na mapie: Ziemię Świętą i trasy wybranych krucjat</p> <p>– omawia skutki pierwszej krucjaty</p>	<p>– przedstawia zakony templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania</p> <p>– opisuje skutki wypraw krzyżowych</p> <p>– przedstawia postać: Urbana II</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1096 r., 1291 r.</p>	<p>– omawia okoliczności zlikwidowania zakonu templariuszy</p>	<p>– przedstawia informacje, które z zakonów rycerskich funkcjonują współcześnie i jaka obecnie jest ich rola</p> <p>– ocenia rolę krucjat w kształtowaniu się relacji między chrześcijanami a muzułmanami</p>

1. System feudalny	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior, wasal, hold lenny, przywilej</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i> – przedstawia, jak wyglądał hold lenny – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie
2. Epoka rycerzy	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, herb, kopia, ostrogi</i> – opisuje uzbrojenie rycerzy 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> – charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego – wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem – opisuje uzbrojenie rycerskie 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje życie codzienne rycerstwa – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego – opisuje ceremonię pasowania na rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia historię najślynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu
3. Średniowieczne miasto i wieś	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, plug, radło, brona</i> – porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, plug, radło, brona</i> – opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta – charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast – opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi – przedstawia organy samorządu miejskiego – charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan – wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce – znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie
4. Kościół w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, uniwersytet</i> – przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację – wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i> – charakteryzuje stan 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne – wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i> – charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo – porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne – przedstawia dokonania 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze – wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapituła 	<ul style="list-style-type: none"> – znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku – opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą,

		duchowny w średniowieczu – opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym	świętego Franciszka z Asyżu		i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia
5. Sztuka średniowiecza	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>katedra, witraże, miniatura</i> – przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce – wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, luki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i> – wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>biblia pauperum</i>	– charakteryzuje styl romański – omawia cechy stylu gotyckiego	– porównuje styl gotycki i romański – przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego	– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju
1. Zanim powstała Polska	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wielka wędrówka ludów, plemię</i> – przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i> – przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich – charakteryzuje wierzenia Słowian – wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie – wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim – wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody	– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych – wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański	– wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich – przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim
2. Mieszko I i początki Polski	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>książe, dynastia</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”	– poprawnie posługuje się terminami: <i>książe, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> – wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski – opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy – zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r. – wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice	– przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I – wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I – opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami	– uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski	– omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego – przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich

		państwa Mieszka I			
3. Polska Bolesława Chrobrego	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo, koronacja</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i> – opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów – wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite – omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III – zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie – opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim – opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i> – wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” – wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela – omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława – zaznacza na osi czasu datę: 1076 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego – ocenia postawę Bezpryma – przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego – charakteryzuje rząd Bolesława Śmiałego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego – wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego – ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior i juniorzy, zasada senioratu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>palatyn (wojewoda), testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> – wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego – opisuje postaci: Władysława Hermana, Sieciecha, Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rządy Władysława Hermana i rolę Sieciecha w jego państwie – przedstawia przebieg konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem – opisuje niemiecki najazd w 1109 r. i obronę Głogowa – przedstawia sukcesy Krzywoustego w walkach z Pomorzanami – omawia przyczyny ogłoszenia 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę Bolesława wobec brata – wyjaśnia zasadę senioratu – wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postać Galla Anonima – wyjaśnia znaczenie dostępu państwa do morza – ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu

		– zaznacza na osi czasu daty: 1109 r. i 1138 r.	testamentu Krzywoustego		
6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	– posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, danina, posługi</i> – przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu – opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania	– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna</i> – charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim – omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów	– przedstawia charakter drużyny książęcej – wyjaśnia powinności ludności względem władcy	– wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza	– wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych
1. Rozbicie dzielnicowe	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi	– poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i> – charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego – wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego – zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.	– opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia – omawia skutki rozbicia dzielnicowego – opisuje kolonizację na ziemiach polskich	– przedstawia historię zakonu krzyżackiego – wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu	– charakteryzuje sposób walki Mongołów – przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego
2. Zjednoczenie Polski	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i> – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka – zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.	– przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami	– wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki	– przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju

<p>3. Czasy Kazimierza Wielkiego</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> – przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki” – wyjaśnia znaczenie słów, że <i>Kazimierz Wielki: zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> – wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę – zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.</p>	<p>– przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu – charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa – tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej – wyjaśnia znaczenie uczyty u Wierzyńka</p>	<p>– przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgry – wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów – przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego</p>
<p>4. Unia polsko-litewska</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>unia personalna</i> – przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę – przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> – wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem – wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewa, Horodło, Grunwald, Toruń – opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena – zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.</p>	<p>– przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę – wymienia postanowienia unii w Krewie – przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu – wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle</p>	<p>– charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji – wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński</p>	<p>– uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj</p>
<p>5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wojska zaciężne, żold</i> – przy pomocy nauczyciela opisuje okoliczności śmierci Władysława Warneńczyka – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żold</i> – wskazuje na mapie: Węgry, Warnę, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, państwa rządzone przez Jagiellonów w drugiej połowie XV w. – omawia dokonania: Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego i Kazimierza</p>	<p>– przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej – charakteryzuje rządy Kazimierza Jagiellończyka – opisuje przebieg wojny trzynastoletniej – przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiązania Związku Pruskiego – porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego – uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki</p>	<p>– przedstawia Jana Długosza jako historyka i wychowawcę przyszłych królów Polski – wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo</p>

		Jagiellończyka – zaznacza na osi czasu daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r.			
6. Monarchia stanowa w Polsce	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>szlachta, sejm walny, izba poselska, senat</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i> – przedstawia sejm walny oraz jego skład – zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.	– wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce – przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie – wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i>	– przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce – tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową – wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmku walnego: izby poselskiej oraz senatu	– ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
1. Powrót do kultury starożytności	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia i terminy: <i>nowożytność, humanista, odrodzenie, mecenas</i> • wymienia wybitnych przedstawicieli epoki odrodzenia – Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Jana Gutenberga • na podstawie ilustracji wskazuje nawiązania do starożytności w sztuce odrodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia twierdzenie, że Włochy były kolebką renesansu • krótko omawia znaczenie rozwoju gospodarczego miast włoskich dla rozwoju kultury i sztuki w okresie odrodzenia • wymienia najważniejsze dzieła Michała Anioła i Leonarda da Vinci • wie, jaka była pierwsza drukowana książka 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie ilustracji porównuje architekturę średniowiecza i odrodzenia • omawia, w jaki sposób doszło do wynalezienia druku i jakie to miało znaczenie • wyjaśnia powiedzenia: „walczyć z wiatrakami” i „nic, co ludzkie, nie jest mi obce” oraz podaje ich genezę 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia samodzielnie zebrane informacje na temat twórców renesansu
2. Wielcy żeglarze i odkrywcy	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska słynnych podróżników i żeglarzy: Krzysztofa Kolumba, Henryka Żeglarza, Bartolomeu Diaza, Vasco da Gama i Ferdynanda Magellana • wyjaśnia, jakiego lądu szukał Krzysztof Kolumb, wyruszając w swoją podróż • wymienia wynalazki, które ułatwiły żeglugę i przyczyniły się do wielkich odkryć geograficznych: astrolabium, karawela, kompas • wymienia kontynenty, które określano mianem Starego i Nowego Świata • wie, kto stał na czele pierwszej wyprawy dookoła świata 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie trasy wypraw wielkich podróżników: Krzysztofa Kolumba, Bartolomeu Diaza, Vasco da Gama i Ferdynanda Magellana • wymienia towary, jakie sprowadzano do Europy z Indii • wyjaśnia pojęcia i terminy: karawela, astrolabium, busola, kompas 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wyobrażenie o świecie ludzi w średniowieczu i w epoce nowożytnej • omawia znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana • wymienia przyczyny odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie przygotowuje wypowiedź na temat odkryć geograficznych w XV i XVI w. oraz w czasach późniejszych
3. Skutki wielkich odkryć geograficznych	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: konkwistador, kolonizacja • wie, kim byli Ferdynand Korteż i Montezuma • wymienia co najmniej dwa skutki odkryć geograficznych • wymienia towary sprowadzane z Ameryki do Europy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia Azteków i Inków • omawia przebieg wypraw konkwistadorów • omawia skutki odkryć geograficznych dla państw europejskich i ludów zamieszkujących Amerykę 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie tereny, które były zamieszkałe przez Azteków i Inków • charakteryzuje skutki odkryć geograficznych z uwzględnieniem zmian demograficznych, ekonomicznych i kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> • zastanawia się, czy odkrycia geograficzne miały bezpośredni wpływ na historię Polski

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
		prekolumbijską		
4. Dwór Jagiellonów na Wawelu	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: arrasy, arkady, krużganki • wie, dlaczego wiek XVI nazywamy „złotym wiekiem kultury polskiej” • zna daty hołdu pruskiego (1525 r.) i unii lubelskiej (1569 r.) • wie, kim byli Jan Kochanowski i Mikołaj Kopernik 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne architektury renesansowej • krótko charakteryzuje ceremoniał dworski na dworze Jagiellonów • omawia reformy gospodarcze przeprowadzone za panowania ostatnich Jagiellonów • wskazuje na mapie Rzeczypospolitą Obojga Narodów w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postać królowej Bony • wymienia przykłady architektury renesansowej w Polsce • wskazuje na mapie Koronę Królestwa Polskiego, Litwę i Rzeczypospolitą Obojga Narodów w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje największe dzieła renesansu we Włoszech i w Polsce
5. W Rzeczypospolitej Obojga Narodów	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia państwa, które wchodziły w skład Rzeczypospolitej Obojga Narodów • wie, kto w Rzeczypospolitej miał prawo wyboru króla • rozumie pojęcie wolnej elekcji • wyjaśnia pojęcie bezkrólewia 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kto był pierwszym królem wybranym w Polsce w drodze wolnej elekcji • wymienia najważniejsze zasady ustroju Rzeczypospolitej Obojga Narodów: wolność, zgoda i prawo • podaje datę pierwszej wolnej elekcji – 1573 r. • wyjaśnia, kto miał prawo wybierać króla 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co oznacza, że król rządzi dziedzicznie lub w wyniku elekcji • charakteryzuje pierwszego króla wybranego w drodze wolnej elekcji i wyjaśnia, dlaczego potajemnie opuścił Polskę • opisuje przebieg sejmku elekcyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką rolę podczas bezkrólewia odgrywał prymas • wyjaśnia, co oznaczały zasady: wolności, zgody i prawa w ustroju Rzeczypospolitej Obojga Narodów • wymienia zasady ustroju Rzeczypospolitej zapisane w artykułach henrykowskich
6. Kto razem z królem rządził państwem	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: przywileje szlacheckie, pospolite ruszenie, senat, izba poselska, sejmiki ziemskie, nietykalność osobista • wie, czym się różniła magnateria od szlachty średniej i szlachty ubogiej • wyjaśnia, w jakim celu były zwoływane sejmiki ziemskie 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje wypowiedź na temat praw i obowiązków szlachty • omawia różnicowanie społeczne szlachty na przykładzie magnaterii, szlachty średniej i szlachty ubogiej • wymienia decyzje, jakie podejmowano w czasie trwania sejmku walnego • podaje datę 1493 r. i wyjaśnia, dlaczego rok 1493 uznaje się za początek polskiego parlamentaryzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kto przewodniczył obradom senatu, a kto izby poselskiej • wyjaśnia, kto mógł zostać senatorem, a kto posłem na sejm • szczegółowo wymienia uprawnienia sejmku • wyjaśnia, jakie były kompetencje sejmików ziemskich • omawia znaczenie uchwalenia konstytucji (prawa) <i>Nihil novi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje demokrację szlachecką ze współczesną demokracją w Polsce
7. Gospodarstwo szlachcica	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie ilustracji omawia wygląd folwarku szlacheckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Rzeczypospolita w XVI w. była 	<ul style="list-style-type: none"> • szczegółowo uzasadnia twierdzenie, że XVI w. był 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sytuację szlachty i chłopów

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała pańszczyzna • wymienia towary przywożone do Polski i towary eksportowane z Polski na zachód Europy • wie, kim byli flisacy i czym się zajmowali 	<p>nazywana spichlerzem Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób szlachta powiększała swoje majątki • wymienia powinności chłopów względem szlachty • wskazuje na mapie szlaki splotu zboża w Rzeczypospolitej • omawia znaczenie Wisły dla wymiany towarowej 	<p>„złotym wiekiem” Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego w XVI w. bogaciły się polskie miasta • wymienia główne porty zbożowe i spichlerze na szlaku wiślanym • na podstawie tekstu źródłowego opisuje handel w Gdańsku – wymienia towary, jakimi handlowano i państwa, z których przybywały statki 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia mocne i słabe strony gospodarki Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w.
8. Wojny ze Szwedami	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich w XVII w. • wskazuje na mapie Inflanty i wyjaśnia, dlaczego były ważnym obszarem dla Rzeczypospolitej i dla Szwecji • na podstawie ilustracji omawia wygląd i uzbrojenie husarii • wymienia terytoria, o które toczyły się wojny ze Szwecją • wie, kim byli: Stefan Czarniecki, Jan Karol Chodkiewicz, Augustyn Kordecki 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sylwetkę hetmana Jana Karola Chodkiewicza • na podstawie mapy omawia przebieg walk w czasie potopu szwedzkiego • wyjaśnia pojęcie wojny podjazdowej • wie, w jaki sposób Zygmunt III Waza był spokrewniony z Jagiellonami 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia szczegółowo, dlaczego najazd Szwedów na Polskę został nazwany potopem • omawia postawę królów Zygmunta III i Jana Kazimierza w czasie wojen ze Szwecją • na podstawie ilustracji w podręczniku i wiadomości z lekcji porównuje uzbrojenie i sposób walki armii szwedzkiej i armii polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie, na podstawie informacji dostępnych w internecie oraz innych pozapodręcznikowych źródłach wiedzy, przygotowuje wypowiedź o polskich dziełach sztuki znajdujących się od czasów potopu na terenie Szwecji
9. Walki z Kozakami	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje z mapy miejsca bitew powstania Chmielnickiego • na podstawie ilustracji omawia wygląd kozackiego taboru i jego użycie w czasie wojny • charakteryzuje postać Bohdana Chmielnickiego • wyjaśnia pojęcia i terminy: Tatarzy, Sicz, ataman, rejestr kozacki • wymienia przyczyny wybuchu powstania Chmielnickiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki powstania Chmielnickiego • wskazuje na mapie najdalszy zasięg powstania Chmielnickiego i wymienia najważniejsze bitwy • omawia życie codzienne Kozaków i wyjaśnia, dlaczego korzystne było dla nich znalezienie się w rejestrze kozackim • porównuje sposób prowadzenia wojny przez wojska kozackie i przez regularne oddziały Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia genezę rejestru kozackiego i podaje przykłady wojen, w których królowie polscy korzystali z wojska kozackiego • omawia politykę Rzeczypospolitej wobec Kozaków po stłumieniu powstań kozackich 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje wypowiedź na temat: W jaki sposób powstanie Chmielnickiego zostało przedstawione w powieści <i>Ogniem i mieczem</i> Henryka Sienkiewicza?
10. Wyprawa wiedeńska Jana III	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia i terminy: odsiecz, sułtan, oblężenie, husaria 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia hetmanów: Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie znaczenie miał w czasie odsieczy wiedeńskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego o Janie III Sobieskim mówimy, że obronił

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
Sobieskiego	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Chocim i Kamieniec Podolski na podstawie planu bitwy pod Wiedniem wymienia wojska, które brały udział w bitwie krótko wyjaśnia skutki bitwy pod Wiedniem 	<p>Chodkiewicza jako słynnych dowódców walczących z Turkami</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia pokoju w Karłowicach i podaje jego datę (1699 r.) opowiada, w jakich okolicznościach Jan III Sobieski został wybrany na króla Polski wymienia przyczyny i skutki odsieczy wiedeńskiej na podstawie ilustracji omawia wygląd pałacu w Wilanowie 	<p>atak polskiej husarii</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ, jaki na sytuację w Rzeczypospolitej miały wojny prowadzone przez wojska polsko-litewskie w XVII w. 	<p>przed Turkami Europę i chrześcijaństwo</p>
11. Rzeczpospolita w czasach Stanisława Augusta Poniatowskiego	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym były Komisja Edukacji Narodowej i Szkoła Rycerska posługuje się pojęciami: manufaktura, <i>liberum veto</i>, dziedziczenie tronu na podstawie ilustracji omawia wygląd pola elekcyjnego w czasie wyboru króla Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski wie, kim była caryca Katarzyna II i dlaczego była zainteresowana utrzymaniem chaosu w Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia <i>Konstytucji 3 maja</i> w zakresie zmiany ustroju Rzeczypospolitej wyjaśnia, dlaczego Rosja była przeciwna wprowadzeniu reform w Rzeczypospolitej wyjaśnia, dlaczego część szlachty była przeciwna wprowadzeniu <i>Konstytucji 3 maja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów przed uchwaleniem <i>Konstytucji 3 maja</i> i po jej wprowadzeniu omawia, na czym polegała złota wolność szlachty w Rzeczypospolitej wymienia zmiany, jakie wprowadzała <i>Konstytucja 3 maja</i> w sytuacji prawnej mieszczan i chłopów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego dzień 3 maja jest w Polsce świętem państwowym
12. Upadek Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami: konfederacja, rokosz, rozbiory, kosynierzy wymienia przyczyny upadku powstania kościuszkowskiego wskazuje na mapie <i>Rozbiory Rzeczypospolitej</i> tereny zajęte przez państwa zaborcze w wyniku I, II i III rozbioru na podstawie ilustracji omawia uzbrojenie kosynierów i żołnierzy rosyjskich wie, kim byli Tadeusz Rejtan, książę Józef Poniatowski, Tadeusz Kościuszko, Jan Kiliński 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakich okolicznościach został ustanowiony order <i>Virtuti Militari</i> i kto jako pierwszy został nim odznaczony opowiada o przebiegu wojny w obronie <i>Konstytucji 3 maja</i> omawia i sytuuje w czasie wydarzenia powstania kościuszkowskiego, używając pojęć: naczelnik, powstanie, kosynierzy wymienia przyczyny upadku powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje ustrój Rzeczypospolitej oraz ustrój Rosji, Austrii i Prus wymienia przyczyny wybuchu, przebieg i skutki powstania kościuszkowskiego omawia okoliczności wybuchu konfederacji barskiej na podstawie obrazu Jana Matejki <i>Rejtan</i> opowiada o okolicznościach I rozbioru Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego, wskazując mocne i słabe strony Rzeczypospolitej, przedstawia długofalowe skutki reform gospodarczych, kulturalnych i politycznych

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
13. U boku Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> • omawia działania podjęte przez zaborców wobec ludności polskiej po III rozbiorze • wskazuje na mapie państwo, w którym utworzone zostały Legiony Polskie • podaje datę utworzenia Legionów (1797 r.) • wymienia przyczyny utworzenia przez Napoleona Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie tereny, z których zostało utworzone Księstwo Warszawskie • wyjaśnia, czym był <i>Kodeks Napoleona</i> • opowiada, w jakich okolicznościach zostało zlikwidowane Księstwo Warszawskie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia okoliczności powstania Legionów Polskich we Włoszech i utworzenia Księstwa Warszawskiego • wyjaśnia, dlaczego armia napoleońska poniosła klęskę w Rosji w 1812 r. • omawia ustrój Księstwa Warszawskiego • wyjaśnia, dlaczego Księstwo Warszawskie przestało istnieć 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia stosunek Polaków do Napoleona i Napoleona do Polaków
14. Powstań, Polsko, skrusz kajdany – powstanie listopadowe	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki powstania listopadowego • wyjaśnia pojęcia i terminy: Arsenał, Belweder, Syberia, Cytadela • wie, kim był wielki książę Konstanty 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego • wymienia przyczyny upadku powstania listopadowego • charakteryzuje postawę obrońców Warszawy – Juliusza Ordona i Józefa Sowińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg powstania listopadowego • ocenia, czy Polacy mieli szansę na pokonanie Rosjan w czasie powstania • wymienia dowódcę wojsk rosyjskich, który zdobył Warszawę i doprowadził do upadku powstania 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje powstania listopadowe i kościuszkowskie, wskazuje podobieństwa i różnice
15. Zawiedzione nadzieje – powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia i terminy: branka, koszary, katorga • wyjaśnia, dlaczego pobór do wojska rosyjskiego przyspieszył decyzję o wybuchu powstania • na podstawie ilustracji charakteryzuje wygląd i uzbrojenie kosynierów • na podstawie ilustracji omawia wygląd Cytadeli warszawskiej • podaje co najmniej jedną przyczynę upadku powstania styczniowego • oblicza czas, jaki upłynął od upadku powstania listopadowego do wybuchu powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje związek pomiędzy manifestacjami patriotycznymi a wybuchem powstania styczniowego • wymienia zakres działań utworzonego przez powstańców Rządu Narodowego • wyjaśnia, na czym polegał terror władz carskich wobec ludności polskiej w 1863 r. • wyjaśnia funkcję, jaką pełniła w czasie zaborów Cytadela warszawska • na podstawie mapy wymienia tereny, na których toczyły się walki powstańcze 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia co najmniej dwóch przywódców powstania styczniowego • omawia przyczyny, przebieg i skutki powstania styczniowego • wymienia represje stosowane przez Rosjan wobec uczestników powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie, na podstawie informacji z internetu i innych źródeł pozapodręcznikowych, formułuje wypowiedź na temat przywódców powstania styczniowego

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
16. Walka Polaków o język i kulturę w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: praca organiczna, praca u podstaw • wymienia przykłady ograniczania przez zaborców Polakom prawa do używania języka polskiego • przedstawia najważniejsze założenia pozytywistów 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska, dzieła i charakteryzuje twórczość: Jana Matejki, Henryka Sienkiewicza, Stanisława Wyspiańskiego i Stanisława Moniuszki • opowiada o strajku dzieci we Wrześni • charakteryzuje postawę Michała Drzymały wobec polityki władz niemieckich • wie, kim był i czym zajmował się Hipolit Cegielski • wyjaśnia pojęcie Kulturkampf 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki wpływ miała twórczość w języku polskim na podtrzymanie ducha polskości w czasie zaborów • podaje przykłady dzieł twórców pozytywistycznych, które miały za zadanie podtrzymywanie Polaków na duchu i przypomnianie o ważnych wydarzeniach z historii 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie przygotowuje krótką wypowiedź o życiu i działalności jednego z twórców polskiej kultury drugiej połowy XIX w.
17. Polacy na emigracji	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie romantyzmu • podaje przyczyny, jakie zmuszały Polaków do emigracji politycznej i zarobkowej • wymienia państwa, do których emigrowali Polacy • wymienia wybitnych twórców kultury polskiej, którzy działali na emigracji 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady dzieł polskiej literatury romantycznej • wie, kim była i czego dokonała Maria Skłodowska-Curie • wskazuje źródła inspiracji muzyki Fryderyka Chopina 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie twórczości Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego dla Polaków żyjących pod zaborami • wie, jak wielu Polaków wyemigrowało z ziem polskich w XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie w źródłach pozapodręcznikowych odnajduje informacje na temat współczesnej emigracji i formułuje wypowiedź na ten temat
18. W XIX-wiecznej Łodzi – miście fabrykantów i robotników	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami i terminami: maszyna parowa, telegraf, kolej żelazna, urbanizacja, uprzemysłowienie • charakteryzuje nowe klasy społeczne: robotników, fabrykantów i inteligencję • wyjaśnia, jakie znaczenie dla przewozu ludzi i towarów miały w XIX w. statki parowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Łódź została w XIX w. nazwana ziemią obiecaną • wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się w XIX w. na ziemiach polskich • charakteryzuje sytuację robotników w XIX w. • na podstawie mapy wymienia najbardziej uprzemysłowione miasta w XIX w. na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia skład społeczny i narodowościowy XIX-wiecznej Łodzi • wymienia przyczyny protestów robotniczych • porównuje wygląd miast w XVIII i XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sposób produkcji w manufakturze i w fabryce, wskazuje podobieństwa i różnice
20. Konferencja w Paryżu – Polska znów niepodległa	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie państwa, które powstały w Europie po I wojnie światowej • wie, gdzie odbyła się konferencja pokojowa po I wojnie światowej, wymienia jej najważniejsze postanowienia 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację państw uczestniczących w zaborach Polski pod koniec I wojny światowej • wymienia skutki I wojny światowej dla Niemiec • wie, jakie poglądy na temat 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia państwa, które powstały po I wojnie światowej • wskazuje na mapie sąsiadów Polski • wymienia polityków, którzy podczas konferencji w Paryżu mieli decydujący wpływ na 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje wypowiedź ustną na temat: Kto wygrał, a kto przegrał I wojnę światową?

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie działalności Ignacego Jana Paderewskiego i Romana Dmowskiego na zachodzie Europy i w Stanach Zjednoczonych dla odzyskania przez Polskę niepodległości 	odzyskania przez Polskę niepodległości miał prezydent Stanów Zjednoczonych Thomas Woodrow Wilson	przyszłość Europy	
21. Odrodzona II Rzeczpospolita	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty uchwalenia konstytucji marcowej i kwietniowej • wymienia państwa, z którymi Rzeczpospolita toczyła walki o granice • wskazuje na mapie Gdynię i krótko charakteryzuje znaczenie portu w Gdyni • wie, kim byli: Stefan Żeromski, Władysław Reymont, Stefan Banach, Elżbieta Barszczewska, Jerzy Rudlicki • wyjaśnia pojęcia: sanacja, mniejszości narodowe, COP 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co zmieniło się w państwie polskim po przewrocie majowym • wyjaśnia, jaki wpływ miał rozwój szkolnictwa na likwidację analfabetyzmu w społeczeństwie polskim • omawia znaczenie zwycięstwa Polaków w Bitwie Warszawskiej dla losów wojny polsko-bolszewickiej • wyjaśnia, kim byli Gabriel Narutowicz i Władysław Grabski 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała różnorodność narodowa społeczeństwa II Rzeczypospolitej • omawia rozwój kultury i nauki polskiej w II Rzeczypospolitej • uzasadnia twierdzenie, że przewrót majowy odbył się niezgodnie z zasadami demokracji • charakteryzuje etapy rozwoju gospodarki polskiej w okresie II Rzeczypospolitej – reformę Grabskiego, budowę portu w Gdyni, budowę Centralnego Okręgu Przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje ustrój Polski przed i po przewrocie majowym
22. Początek wielkiego konfliktu i wojna obronna Polski	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny narodzin faszyzmu we Włoszech i nazizmu w Niemczech • wymienia żądania Hitlera wobec Polski • wskazuje na mapie tereny zajęte w 1939 r. przez Niemcy i przez Związek Radziecki • wie kim byli: Józef Beck, Władysław Raginis, Tadeusz Kutrzeba, Franciszek Kleeberg • wyjaśnia pojęcia: faszyzm, totalitaryzm, ewakuacja 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę, jaką prowadzili dyktatorzy wobec własnych społeczeństw • wymienia państwa, z którymi Polska zawarła sojusze przed wybuchem wojny • wymienia najważniejsze bitwy wojny obronnej Polski • ocenia postawę żołnierzy polskich podczas kampanii wrześniowej • omawia status polityczny Wolnego Miasta Gdańska w dwudziestoleciu międzywojennym 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje wypowiedź na temat wojny obronnej Polski we wrześniu 1939 r. • wymienia państwa zajęte przez Niemcy przed atakiem na Polskę • wyjaśnia, na czym polegała przewaga wojsk niemieckich nad wojskami polskimi we wrześniu 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje ustrój państw totalitarnych z ustrojem II Rzeczypospolitej
23. Polacy pod okupacją niemiecką i radziecką	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, jaki los spotkał dzieci z Zamojszczyzny • wyjaśnia pojęcia: nazizm, getto, obóz zagłady, ludobójstwo 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie ilustracji omawia życie codzienne Żydów w getcie warszawskim • wymienia obozy zagłady 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia twierdzenie, że obozy koncentracyjne były hańbą dla Niemiec • porównuje życie codzienne 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie materiałów z internetu przygotowuje informacje, w jaki sposób jest pielęgnowana i chroniona pamięć

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki los spotkał ludność polską na ziemiach okupowanych przez ZSRR • opowiada, jak wyglądało życie Polaków pod okupacją niemiecką 	wybudowane przez nazistów na ziemiach polskich	Polaków pod okupacją radziecką i niemiecką <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegało kłamstwo katyńskie 	o Holokauście
24. Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój – powstanie warszawskie 1944 roku	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, w jaki sposób Polacy prowadzili walkę z okupantem • wyjaśnia, w jaki sposób działało Polskie Państwo Podziemne • opowiada, jakie kary groziły Polakom za pomoc Żydom • wie, czym były Szare Szeregi 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg powstania w getcie warszawskim oraz powstania warszawskiego • na podstawie ilustracji opisuje wygląd pomnika Małego Powstańca • porównuje sposób walki oraz uzbrojenie powstańców warszawskich i żołnierzy hitlerowskich • własnymi słowami opowiada, na czym polega działalność konspiracyjna 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuchu powstania warszawskiego • interpretuje słowa pieśni <i>Warszawskie dzieci</i> • wyjaśnia, jaki los spotkał ludność żydowską po likwidacji getta warszawskiego • podaje przyczyny, przebieg i skutki powstania warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie powstania warszawskiego dla historii Polski i Polaków
27. Polska i Polacy po 1945 roku	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zakładów przemysłowych wybudowanych po II wojnie światowej (Nowa Huta, Żerań, Ursus) • wyjaśnia skrót PZPR • wyjaśnia pojęcia: socrealizm, cenzura, planowanie centralne, kult jednostki • wymienia i wskazuje na mapie ziemie, które zostały przyłączone do Polski po II wojnie światowej • podaje najważniejsze cechy ustroju socjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie ilustracji w podręczniku omawia najważniejsze cechy sztuki socrealistycznej • wyjaśnia, na czym polegały przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce po II wojnie światowej • omawia zmiany, jakie zaszły w edukacji i opiece zdrowotnej w czasach PRL 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia niektóre wydarzenia z historii PRL (wybory do Sejmu Ustawodawczego, powstanie PZPR) i potrafi uzasadnić swoją ocenę • omawia znaczenie klasy robotniczej w społeczeństwie i kulturze państwa socjalistycznego • wymienia Józefa Stalina w kontekście kultu jednostki 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie informacji z podręcznika i mapy omawia zmiany granic Polski w wyniku II wojny światowej
28. Trudna droga do wolności	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia miejsca i daty wystąpień społeczeństwa przeciwko władzy w PRL • wyjaśnia pojęcia i terminy: stan wojenny, ZOMO, internowanie, okrągły stół, strajk • wyjaśnia, czym zajmował się w czasach PRL aparat bezpieczeństwa • podaje datę wyboru Karola 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakich metod używały władze do tłumienia protestów w czasach PRL • omawia przyczyny i skutki protestów robotników i studentów w czasach PRL • omawia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie polskim po pierwszej wizycie Jana Pawła II w ojczyźnie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny, przebieg i skutki obrad okrągłego stołu • wyjaśnia, dlaczego socjalizm rozczarował społeczeństwo polskie • uzasadnia, dlaczego rok 1989 uznajemy za koniec okresu PRL w dziejach Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego przemiany zachodzące w Polsce po 1989 r. nazywamy bezkrwawą rewolucją

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
	<p>Wojtyły na papieża</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze wydarzenia stanu wojennego potrafi rozwinąć skrót NSZZ rozpoznaje znak graficzny „Solidarności” 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze postanowienia obrad okrągłego stołu 		
29. III Rzeczpospolita – życie w państwie demokratycznym	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co oznacza, że wszyscy jesteśmy równi wobec prawa wymienia prawa i obowiązki obywateli zna instytucje nadzorujące przestrzeganie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej wie, kto uchwała prawo w Rzeczypospolitej Polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia skład polskiego parlamentu – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej i Senat Rzeczypospolitej Polskiej (Zgromadzenie Narodowe jako forma wspólnych obrad obu izb) wie, kto w Polsce sprawuje władzę sądowniczą wyjaśnia, jaką funkcję w państwie pełnią samorządy potrafi powiedzieć, jaką funkcję w państwie polskim pełni prezydent wyjaśnia, co znajduje się w preambule <i>Konstytucji RP</i> formułuje wypowiedź na temat ustroju państwa polskiego, używając pojęć: wolne wybory, wolność słowa, wolne media, konstytucja 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie fragmentu tekstu źródłowego odpowiada na pytania: Do kogo należy władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej? Czego strzeże Rzeczpospolita? Co jest najważniejszym prawem Rzeczypospolitej? krótko charakteryzuje instytucje nadzorujące przestrzeganie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia ustrój panujący we współczesnej Polsce w porównaniu z ustrojem PRL
30. Współczesne społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie grupy społecznej wie, czym charakteryzuje się postawa prospołeczna podaje przykłady organizacji pracy i jej efekty wyjaśnia, czym jest prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady stowarzyszeń, fundacji i instytucji pozarządowych, działających dla wspólnego dobra formułuje wypowiedź, w której uzasadnia, że należy szanować pracę swoją i innych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia zmiany w polskiej gospodarce, które zaszły po roku 1989 własnymi słowami przedstawia społeczne skutki bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady różnych społeczeństw, w których ludzie nie są równi i mają różne prawa
31. Ojczyzna bliska i odległa	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie miejsca zamieszkałe przez mniejszości narodowe i etniczne wymienia państwa, w których znajdują się największe skupiska 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jaki procent mieszkańców Polski stanowią mniejszości narodowe omawia przyczyny polityczne i ekonomiczne, które zmuszały 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada, jakie prawa przysługują mniejszościom narodowym w Polsce potrafi przedstawić informacje na temat miejsc pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sytuację mniejszości narodowych we współczesnej Polsce i w II Rzeczypospolitej

Temat lekcji. Środki dydaktyczne	Wymagania na ocenę dostateczną. Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
	Polonii	lub zmuszają Polaków do emigracji	narodowej	
32. Polska w Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> wymienia państwa założycielskie Unii Europejskiej wie, czym jest strefa Schengen wyjaśnia czym są Parlament Europejski i Komisja Europejska 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami i terminami: Unia Europejska, europejska solidarność, stosunki międzynarodowe opowiada o uczestnictwie Polski w Unii Europejskiej i o zmianach, jakie zaszły w naszym kraju od 2004 r. wymienia korzyści i obowiązki, które wynikają z członkostwa w Unii wyjaśnia, na czym polega zachowanie suwerenności przez państwa członkowskie Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie mapy wymienia państwa należące do Unii Europejskiej podaje przyczyny utworzenia Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje prezentację na temat jednego z państw kandydujących do Unii Europejskiej
34. Jaki jest współczesny świat	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady wpływu techniki na życie człowieka wyjaśnia własnymi słowami powiedzenie „świat stał się mniejszy” wymienia przykładowe problemy świata XXI w. opowiada o przyczynach i skutkach globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kogo nazywamy antyglobalistami podaje przykłady zmian, jakie zaszły w życiu codziennym ludzi w czasie ostatnich 100 lat podaje przykłady produktów i marek o globalnym zasięgu wyjaśnia, na czym polega rewolucja technologiczna wyjaśnia, czym jest kultura masowa, podaje przykłady twórców kultury masowej 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie bierze udział w dyskusji na temat współczesnego świata i potrafi uzasadnić swoje zdanie podaje przykłady zmian w przyrodzie, jakie spowodował swoją działalnością człowiek wyjaśnia, czym zajmują się organizacje ekologiczne, w tym Greenpeace 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje prezentację na temat ochrony przyrody i działań, jakie może podjąć każdy człowiek, aby chronić środowisko

klasa VII

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
--------------	---------------------	-------------------	-------------	--------------------	----------------

<p>1. Kongres wiedeński</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty obrad kongresu wiedeńskiego; - potrafi wymienić najważniejsze postanowienia kongresu; - zna członków Świętego Przymierza 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: legitymizm, równowaga sił, restauracja; - zna postanowienia kongresu odnośnie do ziem polskich; - wymienia uczestników kongresu; - rozumie określenie „tańczący kongres” 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego i powołania Świętego Przymierza; - rozumie znaczenie postanowień kongresu wiedeńskiego dla sytuacji Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje okres napoleoński i epokę restauracji; - wskazuje rolę Świętego Przymierza dla utrzymania porządku w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że kongres wiedeński był triumfem konserwatyizmu
<p>2. Walka z porządkiem pokongresowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia idee polityczne początku XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: liberalizm, konserwatyizm; - wymienia państwa, w których doszło do ruchów wolnościowych 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady obecności idei liberalizmu i konserwatyizmu w życiu politycznym Europy; - opisuje rewolucję lipcową we Francji jako przykład dążeń liberalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje postawy liberalne i konserwatywne we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje walkę idei liberalnych z konserwatywnymi na przykładzie pierwszej połowy XIX w.
<p>3. Królestwo Polskie</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podział ziem polskich na mocy decyzji kongresu wiedeńskiego. 2. Gospodarka Królestwa Polskiego. 3. Oświata i kultura w Królestwie Polskim. 4. Stosunek władców rosyjskich do konstytucji Królestwa Polskiego. 5. Kształtowanie się opozycji w Królestwie Polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicja, autonomia, monarchia konstytucyjna; - opisuje antypolskie działania cara Mikołaja I; - wymienia organizacje opozycyjne działające w Królestwie Polskim 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie: Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicję, Rzeczpospolitą Krakowską; - opisuje sytuację polityczną Królestwa Polskiego; - wie, do jakiej nielegalnej organizacji należał Adam Mickiewicz; - wie, kim byli i jaki cel stawiali sobie tzw. kaliszanie 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje autonomię Królestwa Polskiego; - opisuje rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; - rozumie przyczyny ukształtowania się opozycji w Królestwie Polskim; - wymienia twórców nielegalnej i legalnej opozycji w Królestwie Polskim i charakteryzuje jej cele; - charakteryzuje różne postawy Polaków wobec polityki Aleksandra I i Mikołaja I 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenie oświaty, kultury i gospodarki dla utrzymania polskości w zaborze rosyjskim; - opisuje rolę Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w życiu gospodarczym Królestwa Polskiego; - rozumie różnice między celami politycznymi różnych nurtów opozycji w Królestwie Polskim 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje i analizuje różne postawy Polaków w zaborze rosyjskim, potrafi podać ich genezę

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
4. Powstanie listopadowe	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim był Piotr Wysocki; - wie, kiedy wybuchło i kiedy upadło powstanie; - zna rezultat zmagania powstańców 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia pierwszego dyktatora powstania; - opisuje wybuch powstania; - opisuje charakter działań wojennych w czasie powstania; - wskazuje miejsca największych bitew; - wskazuje na mapie tereny, na których rozgrywały się walki w okresie wojny polsko-rosyjskiej; - wymienia przywódców powstania 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przyczyny powstania; - rozróżnia postawy poszczególnych grup polskiego społeczeństwa wobec wybuchu powstania; - charakteryzuje różne postawy polskich polityków; wobec powstania i kwestii uwłaszczenia chłopów; - wskazuje przełomowy moment w działaniach wojennych 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje międzynarodowe uwarunkowania wybuchu powstania; - analizuje stosunek Chłopickiego do powstania i rozumie wpływ poglądów dyktatora na podjęte przez niego decyzje; - wyjaśnia przyczyny upadku powstania; 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje wpływ różnych postaw dyktatorów powstania na jego losy
5. Wielka Emigracja	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie emigracji; - wskazuje na mapie państwa, do których udali się polscy uchodźcy po powstaniu listopadowym; - wymienia twórców kultury polskiej na emigracji; - wie, jakie ugrupowania wysłały emisariuszy do kraju i w jakim celu 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia polskie oboje polityczne na emigracji; - rozumie, dlaczego największa liczba emigrantów osiadła we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny ukształtowania się Wielkiej Emigracji; - charakteryzuje programy polskich obozów politycznych na emigracji 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie różnicowane podejście rządów i społeczeństw krajów Europy do polskich emigrantów; - porównuje poglądy polskich emigrantów (dostrzega i wskazuje różnice); - rozumie, dlaczego niektóre dzieła polskiej kultury mogły zostać upublicznione jedynie na emigracji, a nie w kraju pod zaborami 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega i przedstawia genezę różnych programów politycznych ugrupowań na emigracji

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
6. Ziemie polskie po upadku powstania listopadowego	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: noc paskiewiczowska, germanizacja, praca organiczna, powstanie krakowskie, rabacja, rzeź galicyjska; – pokazuje na mapie ziemie poszczególnych zaborów i je nazywa 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia represje skierowane przeciw powstańcom i mieszkańcom Królestwa Polskiego po upadku powstania listopadowego; – opisuje położenie Polaków w zaborze pruskim; – zna postacie: Hipolita Cegielskiego, Edwarda Dembowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega różnice w położeniu Polaków w trzech zaborach; – podaje przyczyny powstania krakowskiego; – podaje przyczyny i skutki rabacji galicyjskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ powstań na politykę państw zaborczych wobec Polaków i na stosunki międzyzaborcami; – wyjaśnia różnice w sytuacji Polaków żyjących pod trzema zaborami; – rozumie manipulację władz austriackich prowadzącą dorzezi galicyjskiej; – rozumie przyczyny niepowodzenia powstania z 1846r. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie i przedstawia długofalowe skutki różnej polityki zaborców wobec Polaków
7. Wiosna Ludów w Europie.	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcie Wiosny Ludów; – zna datę wybuchu Wiosny Ludów (1848r.); – wskazuje na mapie obszary europejskie, które zostały ogarnięte wystąpieniami rewolucyjnymi 	<ul style="list-style-type: none"> – zna postać Józefa Bema; – wie, czym był parlament frankfurcki; – zna cele, które stawiali sobie Węgrzy rozpoczynając powstanie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny wystąpień rewolucyjnych w Europie; – podaje skutki Wiosny Ludów. 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega i opisuje różnice między przyczynami Wiosny Ludów na różnych obszarach europejskich; – wyjaśnia, dlaczego wystąpienia nie objęły Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie i przedstawia długofalowe skutki różnej polityki zaborców wobec Polaków
8. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje ziemie polskie, na których w okresie Wiosny Ludów doszło do wystąpień 	<ul style="list-style-type: none"> – zna postać Józefa Bema; – wie, w których krajach Polacy brali udział w walkach w okresie Wiosny Ludów; – zna cele, które stawiali sobie Polacy biorący udział w walkach okresu Wiosny Ludów 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przyczyny niepowodzenia wystąpień narodowowyzwoleńczych na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego wystąpienia nie objęły ziem polskich pod zaborem rosyjskim; – dostrzega wpływ idei romantyzmu na wystąpienia narodowowyzwoleńcze okresu Wiosny Ludów 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje polską Wiosnę Ludów z europejską, – dostrzega zmiany w celach stawianych sobie przez Polaków, analizuje politykę zaborców

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
9. Rewolucja przemysłowa.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne wynalazki XIX w.; rozumie pojęcia: skok demograficzny, fabryka, rewolucja przemysłowa; wskazuje najszybciej rozwijające się dziedziny gospodarki w XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje rozwój gospodarczy i demograficzny przełomu XVIII i XIX w.; wskazuje kraje, w których następował najszybszy rozwój gospodarczy; ocenia wpływ wynalazków na życie codzienne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje czynniki, które doprowadziły do wzrostu demograficznego; wymienia przyczyny powstawania fabryk; dostrzega skutki rozwoju komunikacji; wskazuje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków uprzemysłowienia dla środowiska naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie wprowadzania maszyn dla rozwoju gospodarczego i demograficznego; porównuje gospodarkę europejską XVIII i XIX w.; omawia znaczenie rewolucji przemysłowej dla pozycji i rozwoju wybranych państw 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje długofalowe skutki rewolucji przemysłowej
11. Zjednoczenie Włoch	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy była wojna krymska; potrafi wskazać na mapie: Piemont, Austrię, Rzym; wie, kiedy nastąpiło zjednoczenie Włochy 	<ul style="list-style-type: none"> zna etapy wojny krymskiej; znajduje postaci: Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldi; omawia etapy zjednoczenia Włoch 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje konsekwencje wojny krymskiej; wskazuje przyczyny zjednoczenia Włoch; wie, jak doszło do włączenia terytorium Państwa Kościelnego do Królestwa Włoch oraz ograniczenia obszaru znajdującego się pod władzą papieża do Watykanu 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie konsekwencje wojny krymskiej dla Rosji i zjednoczenia Włoch; uzasadnia, dlaczego Piemont stał się liderem zjednoczenia Włoch; rozumie, dlaczego Francja stała się sojusznikiem Piemontu; 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje rolę Garibaldi i Cavoura w Zjednoczeniu Włoch
12. Zjednoczenie Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> zna postać Ottona von Bismarcka; wie, co wydarzyło się w roku: 1866, 1871; wskazuje na mapie obszar cesarstwa niemieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje państwa pokonane przez Królestwo Pruskię dążące do zjednoczenia Niemiec; wskazuje na mapie większe kraje, które weszły w skład cesarstwa niemieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Prusy z Austrią i Francją; uzasadnia, dlaczego Bismarcka nazywano ojcem zjednoczonych Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego właśnie Prusy stały się państwem, które zjednoczyło Niemcy; wyjaśnia przyczyny niechętnego stosunku Francji do procesu zjednoczenia Niemiec; rozumie znaczenie warunków pokoju między Francją a Prusami (1871 r.) dla dalszego rozwoju Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, dlaczego zjednoczenie Niemiec zakłóciło równowagę europejską

<p>13. Wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie obszar USA w XIX w.; - rozumie znaczenie pojęć: abolicja, secesja, wojna secesyjna, segregacja rasowa; - zna postać Abrahama Lincolna; - wie, kto wygrał wojnę secesyjną 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Północ i Południe USA oraz opisuje różnice pomiędzy tymi obszarami; - wie, kiedy rozgrywała się wojna secesyjna 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przyczyny różnic między Południem a Północą USA; - podaje przyczyny wybuchu wojny secesyjnej; - wymienia przyczyny zwycięstwa Północy w wojnie secesyjnej; - wskazuje punkt zwrotny w wojnie secesyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia wpływ wojny secesyjnej na rozwój USA; - wyjaśnia, dlaczego pod koniec XIX w. USA stały się mocarstwem 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje trwające do dziś konsekwencje amerykańskiego niewolnictwa oraz wojny secesyjnej
<p>Temat lekcji</p>	<p>Ocena dopuszczająca</p>	<p>Ocena dostateczna</p>	<p>Ocena dobra</p>	<p>Ocena bardzo dobra</p>	<p>Ocena celująca</p>
<p>16. Królestwo Polskie przed powstaniem styczniowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> - krótko opisuje położenie Polaków w zaborze rosyjskim przed powstaniem styczniowym; - rozumie pojęcia: manifestacja, Biali, Czerwoni 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, na czym polegała tzw. odwilż posewastopolska; - opisuje przebieg manifestacji patriotycznych; - zna postać Aleksandra Wielopolskiego; - przedstawia programy Białych i Czerwonych 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kiedy rozgrywała się wojna krymska; - wyjaśnia cele manifestacji patriotycznych; - przedstawia politykę Aleksandra Wielopolskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia działania Wielopolskiego; - wyjaśnia genezę różnic w poglądach polskich ugrupowań politycznych w Królestwie Kongresowym 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie wpływ stosunków międzynarodowych na sytuację Królestwa Polskiego
<p>17. Powstanie styczniowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: branka, wojna partyzancka; - wie, kiedy wybuchło powstanie styczniowe; - wskazuje na mapie tereny ogarnięte działaniami zbrojnymi w czasie powstania 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, w jaki sposób rząd powstańczy próbował zachęcić chłopów do poparcia powstania; - opisuje formy walki powstańczej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia genezę i znaczenie branki; - opisuje dekret rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje znaczenie dekretu rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów; - porównuje charakter walk z zakresu dwóch powstań - listopadowego i styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje sytuację międzynarodową w chwili wybuchu powstania listopadowego i styczniowego; - ocenia szanse powstania styczniowego
<p>18. Upadek powstania i represje rosyjskie wobec Polaków</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim był Romuald Traugutt; - zna pojęcie katongi; - wymienia główne represje rosyjskie stosowane wobec Polaków po upadku powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia represje carskie wobec Królestwa Polskiego po powstaniu styczniowym 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny i skutki carskich represji wobec Polaków; - podaje przyczyny klęski powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia znaczenie działalności Romualda Traugutta jako dyktatora powstania 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia carską politykę wobec Polaków po powstaniu

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
19. Walka o polskość w zaborze rosyjskim	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: rusyfikacja, Uniwersytet Latający; – wskazuje na mapie obszar zaboru rosyjskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia formy rusyfikacji Polaków stosowane przez carat; – podaje formy oporu Polaków wobec rusyfikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje postawy Polaków po powstaniu styczniowym; – opisuje funkcjonowanie szkolnictwa zaboru rosyjskiego w okresie nasilonej rusyfikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w kulturze polskiej; – rozumie znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w społeczeństwie zaboru rosyjskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje wpływ powstania styczniowego na zmianę form walki o niepodległość
20. Zabór pruski – walka z germanizacją 1.	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie obszar zaboru pruskiego; – rozumie pojęcia: germanizacja, Kulturkampf, rugi pruskie, strajk szkolny; – wie, gdzie wybuchł najsłynniejszy strajk szkolny w zaborze pruskim; – zna postacie: Michała Drzymały, Hipolita Cegielskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przejawy germanizacji w dziedzinach kultury, gospodarki i struktur społecznych; – przedstawia formy oporu Polaków wobec germanizacji; – opisuje walkę w obronie języka polskiego w zaborze pruskim; – opisuje niemiecką kolonizację w zaborze pruskim 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rolę Kościoła katolickiego w walce z germanizacją; – opisuje wpływ polsko-niemieckiej walki ekonomicznej na rozwój gospodarki w Wielkopolsce 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega wpływ zjednoczenia Niemiec na politykę władz pruskich wobec Polaków; – porównuje sytuację Polaków w zaborze pruskim i rosyjskim w dziedzinach gospodarki i kultury; – dostrzega wpływ germanizacji na kształtowanie postaw Polaków w Wielkopolsce 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega wpływ germanizacji na kształtowanie postaw Polaków
21. Autonomia w Galicji	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Austro-Węgry i Galicję; – rozumie pojęcia: autonomia, monarchia dualistyczna, nędza galicyjska; – wymienia narodowości, które żyły w Galicji 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o funkcjonowaniu monarchii dualistycznej; – wskazuje przejawy autonomii galicyjskiej w różnych dziedzinach 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o wpływie autonomii na szkolnictwo i kulturę w Galicji; – charakteryzuje życie polityczne w Galicji; – przedstawia sytuację gospodarczą zaboru austriackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje polityczne aspekty wprowadzenia autonomii w Galicji; – opisuje konflikty narodowościowe w Galicji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ sytuacji między-narodowej Austrii na wprowadzenie autonomii

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
23. Wynalazki przełomu XIX i XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – zna określenie „epoka pary”; – wskazuje na mapie państwa najlepiej rozwinięte pod względem gospodarczym; – wymienia najważniejsze wynalazki przełomu XIX i XX stulecia 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia trafność określenia „epokastali, pary i węgla”; – opisuje znaczenie osiągnięć technicznych: elektryczności, telefonu, samochodu; – wie, dlaczego w XIX stuleciu wydłużyła się średnia długość życia; – zna postacie: Thomasa Alvy Edisona, braci Lumière, Alexandra Grahama Bella 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wpływ rozwoju nauk ścisłych na przemiany w technice i gospodarce; – analizuje wpływ wynalazków na rozwój produkcji masowej i coraz większą dostępność różnych towarów 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia prymat Niemiec i USA w gospodarce światowej początku XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega współczesne konsekwencje powstania potęg przemysłowych na przełomie XIX i XX w.
24. Narodziny kultury masowej. Przemiany obyczajowe	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co oznacza określenie „piękna epoka”; – zna wynalazki, które uczyniły kulturę masową 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje życie codzienne w „pięknej epoce”; – wymienia dziedziny życia społecznego, które rozwinęły się na przełomie XIX i XX w.; – rozpoznaje dzieła reprezentujące secesję i impresjonizm 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy charakterystyczne dzieł impresjonistycznych i secesyjnych; – opisuje masowość kultury przełomu XIX i XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega wpływ przemian polityczno-gospodarczych na tematykę dzieł literackich; – analizuje wpływ rozwoju kina, fotografii i prasy na kształtowanie się nowych poglądów, wymianę myśli 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje źródła przemian obyczajowych
25. Masy wkraczają do polityki	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia grupy, które walczyły o swoje prawa; – wie, dlaczego o swoje prawa walczyli robotnicy 	<ul style="list-style-type: none"> – zna poglądy socjalistów i narodowców; – wie, na czym polega sprawowanie władzy w monarchii konstytucyjnej i republice 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega znaczenie konstytucji; – zna twórców socjalizmu; – rozumie przyczyny pojawienia się ruchu związkowego i socjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega wpływ przemian w gospodarce na sposoby sprawowania władzy 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje wpływ ideologii narodowej na wydarzenia w Europie w II poł. XIX w.

<p>26. Partie polityczne na ziemiach polskich w XIX wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, co to jest nowoczesna świadomość narodu Polaków; - wymienia główne nurty polityczne na ziemiach polskich; - rozumie skróty: PPS, endecja; - przyporządkowuje postacię Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego do odpowiednich partii politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje proces kształtowania się świadomości narodowej Polaków; - wymienia najważniejsze partie polityczne działające na ziemiach polskich i przedstawia główne punkty ich programów; - wie, kiedy powstały Narodowa Demokracja i Polska Partia Socjalistyczna; - dostrzega różnice programowe wewnątrz polskiego ruchu socjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przyczyny ukształtowania się nowoczesnej świadomości Polaków; - wskazuje przyczyny powstania partii o charakterze narodowym, ludowym i socjalistycznym; - przedstawia poglądy najważniejszych przywódców polskich partii, ze szczególnym uwzględnieniem stosunku do dążeń niepodległościowych; - przedstawia formy działalności polskich partii politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegało kształtowanie się nowoczesnej świadomości Polaków; - potrafi wskazać specyfikę polskich ruchów politycznych na tle światowym; - wskazuje dzisiejsze polskie partie polityczne, które odwołują się do tradycji ugrupowań powstałych na przełomie XIX i XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i dostrzega ich powiązania z tendencjami ogólnoswiatowymi
<p>27. Rewolucja 1905 roku w Rosji i w zaborze rosyjskim</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: 1905 r.; - zna pojęcie strajk generalny; - zna określenie „krwawa niedziela”; - wymienia miasta zaboru rosyjskiego, w których w 1905 r. dochodziło do demonstracji 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje formy walki o swobody w Rosji oraz na ziemiach polskich pod zaborem rosyjskim; - opisuje strajki w Łodzi 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny wystąpień w Rosji i na ziemiach zaboru rosyjskiego; - wskazuje skutki rewolucji dla Rosji i zaboru rosyjskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia związek między rewolucją 1905 r. w Rosji a rewolucją na ziemiach polskich, dostrzega powiązania; - wskazuje różne cele uczestników rewolucji i tłumaczy różnice pomiędzy nimi 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i dostrzega ich powiązania z tendencjami ogólnoswiatowymi
<p>28. Powstanie trójprzymierza i trójporozumienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i wskazuje na mapie członków trójprzymierza i trójporozumienia; - rozumie pojęcia: ententa, państwa centralne 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kiedy powstały trójprzymierze i trójporozumienie; - podaje przyczyny napięć w stosunkach międzynarodowych w Europie na początku XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje przyczyny powstania dwóch sojuszy wojskowych, charakteryzuje ich działania; - podaje przyczyny nawiązania współpracy między Francją i Wielką Brytanią; - wie, dlaczego doszło do konfliktów zbrojnych na Bałkanach 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje i omawia działania, dzięki którym Niemcy stały się najsilniejszym państwem w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie założenia polityki Bismarcka wobec Francji

<p>29. Polacy wobec zbliżającej się wojny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia orientacje polityczne kształtujące się na ziemiach polskich przedwybuchem I wojny światowej; - wskazuje przywódców politycznych poszczególnych orientacji; - wymienia polskie organizacje paramilitarne, które powstały przed I wojną światową 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje orientacje prorosyjską i proaustriacką; - opisuje działalność polskich organizacji paramilitarnych przed I wojną światową 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przyczyny podziału społeczeństwa polskiego na dwie orientacje przed wybuchem I wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie polskich organizacji paramilitarnych; - uzasadnia poparcie udzielone zaborcom przez Dmowskiego i Piłsudskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia konsekwencje różnego podejścia do kwestii odzyskania niepodległości przez Polskę
<p>30. Wielka wojna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kiedy wybuchła I wojna światowa; - wymienia kraje walczące w wojnie światowej i wskazuje je na mapie; - podaje bezpośrednią przyczynę wybuchu wojny; - rozumie pojęcia: wojna pozycyjna i wojna manewrowa; - wymienia nowe rodzaje broni zastosowane w czasie I wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze bitwy I wojny światowej; - opisuje wojnę pozycyjną; - zna postać arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i wie, gdzie dokonano na niego zamachu 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wpływ techniki wojennej na przebieg działań militarnych; - uzasadnia światowy charakter działań wojennych w latach 1914-1917 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje wpływ położenia geograficznego Niemiec na ich sytuację strategiczną; 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje wpływ nowych rodzajów broni na przebieg działań wojennych
<p>31. Rewolucja lutowa i przewrót bolszewicki w Rosji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Rosję; - wie, kiedy doszło do rewolucji lutowej i przewrotu bolszewickiego; - zna postaci: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje sposób przejścia władzy w Rosji przez bolszewików; - rozumie pojęcie obcej interwencji; - wymienia państwa, które wysłały siły interwencyjne do Rosji; - podaje cechy rządów Mikołaja II oraz rządów bolszewickich, dostrzega podstawowe różnice 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji; - przedstawia poglądy Włodzimierza Lenina; - podaje warunki zawarcia pokoju w Brześciu w 1918 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje metody sprawowania władzy przez Mikołaja II, Rząd Tymczasowy oraz bolszewików; - rozumie znaczenie rewolucji rosyjskiej dla przebiegu I wojny światowej; - podaje przyczyny interwencji państw zachodnich w Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje zmiany w Rosji spowodowane rewolucją

<p>32. Sprawa polska w okresie I wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia polskie formacje zbrojne biorące udział w I wojnie światowej; - znapostacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Paderewskiego; - wie czym był <i>Akt 5 listopada</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, dlaczego I wojna światowa oznaczała dla Polaków konieczność udziału w bratobójczych walkach; - opisuje działalność Legionów; - wskazuje stanowisko zaborców wobec sprawy polskiej; - omawia założenia orędzia Wilsona w sprawie polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje postawy aktywistów i pasywistów; - rozumie, dlaczego państwa zaborcze próbowały pozyskać przychylność Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenie <i>Aktu 5 listopada</i> oraz orędzia prezydenta Wilsona dla sytuacji Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje wpływ sytuacji międzynarodowej na sprawę polską w okresie I wojny światowej
<p>33. Zakończenie I wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia państwo, które przyłączyło się do wojny w 1917 r.; - wie, kiedy zakończyła się I wojna światowa; - wymienia państwa, które należały do obozu zwycięzców I wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kiedy i dlaczego USA przystąpiły do działań wojennych; - omawia przebieg wojny w ostatnim roku jej trwania; - wie, gdzie zostało podpisane zawieszenie broni 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia skutki militarne przystąpienia USA do wojny; - zna poglądy Woodrowa Wilsona odnośnie do problemu zakończenia wojny; - wymienia warunki, które Niemcy przyjęły w akcie zawieszenia broni 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę USA w pokonaniu państw centralnych; - rozumie znaczenie klęski państw centralnych dla sprawy polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny klęski państw centralnych, wskazuje czynniki militarne, gospodarcze i demograficzne
<p>34. Odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kiedy Polska odzyskała niepodległość; - wie, kto został naczelnikiem państwa polskiego w 1918 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sytuację w państwach zaborczych w chwili zakończenia I wojny światowej; - wymienia miejsca, w których kształtowały się ośrodki władz niepodległej Polski; - wie, dlaczego 11 listopada 1918 r. uważamy za dzień odzyskania niepodległości 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postacie: Wincentego Witosa, Józefa Hallera, Ignacego Daszyńskiego, Ignacego Paderewskiego, Romana Dmowskiego i omawia ich wpływ na kształtowanie się polskich ośrodków władzy w 1918 r.; - zna postanowienia konferencji paryskiej odnośnie ziem polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia wpływ sytuacji międzynarodowej na możliwości odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje postawy Polaków i sposób wykorzystania sytuacji międzynarodowej do odzyskania niepodległości przez Polskę; - rozumie wpływ interesów państw Europy Zachodniej na postanowienia konferencji odnośnie ziem polskich

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
36. Konferencja pokojowa w Paryżu	<ul style="list-style-type: none"> - wie, gdzie odbyła się konferencja pokojowa; - zna przynajmniej jedno postanowienie traktatu wersalskiego; - wie, czym zajmowała się Liga Narodów 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje założycieli i państwa członkowskie Ligi Narodów; - wymienia postanowienia traktatu wersalskiego wobec Niemiec; - wie, jakie państwa brały udział w konferencji pokojowej; - rozumie pojęcie mały traktat wersalski 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia wszystkie postanowienia traktatu wersalskiego; - wskazuje na mapie państwa powstałe po zakończeniu I wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega i omawia różnice państw biorących udział w konferencji pokojowej; - wskazuje skutki podpisania i niepodpisania małego traktatu wersalskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia długofalowe skutki postanowień traktatu wersalskiego
37. Skutki cywilizacyjne i kulturowe wielkiej wojny	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady ilustrujące wpływ wojny na życie codzienne ludzi po jej zakończeniu; - wskazuje kino, telewizję i radio, jako narzędzia kultury masowej 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sytuację Francji, Anglii i USA po zakończeniu wojny; - rozumie pojęcia: katastrofizm, hiperinflacja 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia wpływ wielkiego kryzysu na życie codzienne, wskazuje działania podjęte przez rządy, aby je minimalizować 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przyczyny i skutki wielkich kryzysów gospodarczych, dostrzega ich powiązanie z polityką wewnętrzną państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia wpływ wielkiej wojny na powstawanie nowych kierunków w sztuce i rozwój kultury masowej
38. Związek Sowiecki pod władzą Stalina	<ul style="list-style-type: none"> - zna dwóch przywódców ZSRS; - wymienia, przynajmniej 3 cechy państwa totalitarnego; - rozumie i wyjaśnia skrót ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie i wyjaśnia pojęcia: kolektywizacja, NEP, socjalizm; - opowiada o traktowaniu obywateli przez władze ZSRS; - wyjaśnia, na czym polegał totalitarny charakter państwa sowieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego przeprowadzono tzw. czystki w armii i władzach ZSRS; - wskazuje znaczenie łagrów dla rozwoju przemysłu w ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje wprowadzenie kultu jednostki i jego znaczenie dla utrzymania władzy w ZSRS; - porównuje państwo demokratyczne z totalitarnym 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje wpływ kolektywizacji i industrializacji na życie codzienne obywateli ZSRS

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
39. Narodziny faszyzmu we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przywódcę faszystowskich Włoch; wymienia, co najmniej trzy cechy państwa faszystowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: faszyzm, duce, czarnekoszule opisuje życie w faszystowskich Włoszech; zna datę dojścia faszystów do władzy we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny objęcia władzy przez B. Mussoliniego; wymienia reformy wprowadzone przez faszystów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie traktatów laterańskich 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje rolę propagandy w sukcesie partii faszystowskiej
40. Niemcy pod władzą Hitlera	<ul style="list-style-type: none"> wie, kto przejął władzę w Niemczech w 1933r.; wie, kiedy A. Hitler przejął władzę; rozumie pojęcie III Rzeszy; podaje przynajmniej 2 przykłady świadczące o tym, że III Rzesza była państwem totalitarnym 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: nazizm, noc kryształowa, führer, Republika Weimarska, gestapo, ustawy norymberskie, pucz monachijski 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny objęcia władzy przez A. Hitlera; omawia politykę III Rzeszy wobec Żydów; omawia politykę gospodarczą III Rzeszy 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie postanowień traktatu wersalskiego wobec Niemiec dla powstania i sukcesu NSDAP; wskazuje przyczyny niechęci nazistów wobec Żydów 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje rolę propagandy w sukcesie A. Hitlera
41. Świat u progu wojny	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sojuszników III Rzeszy; wskazuje ziemie zajęte przez III Rzeszę 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: państwa osi, układ monachijski, Anschluss Austrii; wies, kiedy doszło do układu monachijskiego, Anschlussu Austrii, powstania osi 	<ul style="list-style-type: none"> omawia ekspansywną politykę Japonii; zna postanowienia traktatów w Locarno i Rapallo; wskazuje działania podjęte przez III Rzeszę, łamiące postanowienia traktatu wersalskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny agresywnej polityki Japonii i III Rzeszy; omawia politykę zachodniej Europy w stosunku do III Rzeszy 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny polityki państw zachodnich w stosunku do III Rzeszy i jej skutki; omawia przyczyny i proces kształtowania się sojuszu III Rzesza – Włochy-Japonia

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
43. Walka o granice państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej; wymienia powstania i wojny, które doprowadziły do ostatecznego kształtu granic państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy wybuchła wojna polsko-bolszewicka, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie, zna ich rezultaty; zna poglądy Dmowskiego i Piłsudskiego w sprawie polskich granic; zna pojęcia: Orleńskie, Bitwa Warszawska, „cud nad Wisłą”, plebiscyt 	<ul style="list-style-type: none"> wie, w jaki sposób Wilno znalazło się w granicach Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny i skutki powstań oraz plebiscytów; rozumie znaczenie wojny z bolszewikami dla kształtowania się granicy wschodniej 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, dlaczego Bitwa Warszawska, jest jedną z bitew, które decydowały o losach Europy
44. Konstytucja marcowa i ustroj II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy uchwalono konstytucję marcową; zna nazwisko pierwszego prezydenta II RP 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne założenia konstytucji marcowej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia trójpodział władzy w konstytucji marcowej; wie, jak przebiegały wybory na prezydenta 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje konsekwencje istnienia wielu partii i mniejszości narodowych w sejmie; rozumie przyczyny zamordowania pierwszego prezydenta 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wady i zalety sceny politycznej Polski w pierwszej połowie lat 20. XX w.
Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
45. Rządy autorytarne w Polsce 1926–1939	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy doszło do przewrotu majowego; rozumie pojęcie sanacja 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przewrót majowy i rządysanacji; wie, co zmieniła konstytucja kwietniowa; rozumie, dlaczego J. Piłsudski stał się legendą; zna postać Ignacego Mościckiego 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny przewrotu majowego; uzasadnia, dlaczego rządy w Polsce po przewrocie majowym nazywano autorytarnymi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przyczyny polityczne, które doprowadziły do sięgnięcia po władzę przez J. Piłsudskiego i jego obóz 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje konstytucję marcową i kwietniową, analizuje przyczyny zmian w konstytucji kwietniowej

46. Społeczeństwo polskie w latach 1918–1939	<ul style="list-style-type: none"> wymienia mniejszości narodowe w Polsce; opisuje życie codzienne na wsi i w mieście w okresie międzywojennym 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie rozmieszczenie mniejszości narodowych; porównuje życie na wsi z życiem w mieście; wymienia wyznania II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia stosunki Polaków z mniejszościami narodowymi 	<ul style="list-style-type: none"> omawia politykę państwa wobec mniejszości 	<ul style="list-style-type: none"> podaje genezę konfliktów religijnych i narodowo-ściowych w II RP
47. Przemiany gospodarcze w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia, przynajmniej 3 dokonania gospodarcze II RP; wie, jaki port został zbudowany w okresie międzywojennym 	<ul style="list-style-type: none"> zna działania E. Kwiatkowskiego i W. Grabskiego; rozumie pojęcia: COP, hiperinflacja, wojna celna 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje działania II RP, których celem było podniesienie gospodarcze kraju; wskazuje przejawy Wielkiego Kryzysu w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega wpływ Wielkiego Kryzysu na świat i na polską gospodarkę; przedstawia znaczenie COP, wojny celnej i Gdyni dla funkcjonowania polskiej gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na negatywne współczesne skutki budowy COP
Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
48. Dorobek kulturalny i naukowy polskiego dwudziestolecia 1.	<ul style="list-style-type: none"> wie, w jaki sposób walczono z analfabetyzmem; wie, na czym polegał rozwój kultury masowej w Polsce międzywojennej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia Polaków na polu literatury, techniki, sportu, filmu 	<ul style="list-style-type: none"> zna nazwiska najwybitniejszych twórców dwudziestolecia międzywojennego; wymienia dziedziny, w których Polska przodowała w nauce i technice 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie przyczyny rozwoju kultury masowej i jej znaczenie dla młodego państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje dokonania Polaków na polu nauki i techniki oraz ich znaczenie dla gospodarki i obronności kraju

<p>49. Polska polityka zagraniczna w latach 1918–1939</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wrogów Polski; – wskazuje kraje, które były sojusznikami Polski; – wie, kiedy i jakie żądania wysunęła III Rzesza w stosunku do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – zna koncepcję polityki zagranicznej J. Piłsudskiego; – wie, kiedy i z kim Polska podpisała traktaty 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje okoliczności podpisywania traktatów przez Polskę w okresie międzywojennym; – wie, w jakich okolicznościach Polska zajęła Zaolzie; – wie, co zawierał traktat Ribbentrop-Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia polską politykę wobec III Rzeszy i ZSRS, dostrzega jej międzynarodowy kontekst 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia polską politykę zagraniczną wobec Czechosłowacji i Litwy, wskazuje jej konsekwencje; – ocenia koncepcję polityki zagranicznej J. Piłsudskiego
--	---	--	--	---	---

KLASA VIII

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
<p>1. Wojna obronna Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1 września 1939 r., 17 października 1939 r. zna postaci Polaków związanych z wojną obronną 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie wojna obronna wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny obronnej 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje potencjały militarne Polski i Niemiec we wrześniu 1939 r. wskazuje na mapie główne punkty oporu Polaków we wrześniu 1939 r. omawia przebieg działań militarnych we wrześniu 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> określa przyczyny i dostrzega skutki wkroczenia Niemców i Sowieców na ziemie polskie 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia bilans wojny obronnej Polski
<p>2. Działania wojenne w latach 1939–1941</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1940 r., 1941 r. wymienia podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: plan „Barbarossa”, dziwna wojna, wojna zimowa, bitwa o Atlantyk opisuje przebieg ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej opisuje okoliczności wojny zimowej i przyłączenia nowych terenów przez ZSRR omawia przebieg bitwy o Anglię omawia przebieg konfliktu na kontynencie afrykańskim 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie przebieg działań wojennych w latach 1939–1941 wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do wojny charakteryzuje okoliczności agresji niemieckiej na Związek Radziecki 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę Niemiec i ZSRR w latach 1939–1941

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
3. Polityka Niemiec w okupowanej Europie	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: styczeń 1942 r., kwiecień 1943 r. zna postaci: Irena Sendlerowa, Jan Karski, Janusz Korczak, Mordechaj Anielewicz 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: pacyfikacja, kolaboracja, dywersja, sabotaż, Holokaust, obóz zagłady, obóz koncentracyjny, eksterminacja, getto, Żegota, ŻOB, łapanka 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje okupację niemiecką na terenie Europy Zachodniej i Wschodniej opisuje postawy władz krajów okupowanych wobec władz niemieckich 	<ul style="list-style-type: none"> omawia politykę wyniszczenia stosowaną przez nazistów wobec Żydów, Romów i Słowian 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega, na czym polega wyjątkowość zagłady Żydów, której Niemcy dokonali na ziemiach polskich docenia poświęcenie rodziny Ulmów i innych rodzin polskich wspomagających ludność żydowską
4. Wielka koalicja i przełom na frontach	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: sierpień 1941 r., czerwiec 1942 r., listopad 1943 r., 6 czerwca 1944 r. zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, Bernard Montgomery, Dwight Eisenhower 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: alianci, drugi front, kamikaze wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny wymienia postanowienia konferencji teherańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny powstania koalicji antyhitlerowskiej wskazuje na mapie główne bitwy i kierunki działań wojennych w Europie, Afryce i na Dalekim Wschodzie w latach 1942–1945 	<ul style="list-style-type: none"> omawia główne postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i> wyjaśnia, kiedy i gdzie doszło do przełomów na frontach wojny, od których rozpoczęła się klęska państw osi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wydarzenia wojenne z lat 1942–1944 ocenia postanowienia konferencji w Teheranie z perspektywy interesu Polski

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
5. Klęska państw osi i zakończenie II wojny	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 8 maja 1945 r., 6 sierpnia 1945 r., 2 września 1945 r. zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, marszałkowie sowieccy Koniew i Żukow 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie kapitulacja wie, co wydarzyło się w Hiroszynie i Nagasaki wymienia przyczyny klęski państw osi 	<ul style="list-style-type: none"> omawia postanowienia konferencji w Jaltie i Poczdamie, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy polskiej omawia wydarzenia na frontach w latach 1944–1945 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wydarzenia polityczno-militarne rozgrywające się u schyłku II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenie użycia bomb atomowych ocenia postanowienia konferencji wielkiej trójki
Zagadnienie: dzieje II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> zna postaci odgrywające kluczowe role podczas II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny wymienia postanowienia konferencji teherańskiej, jałtańskiej i poczdamskiej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje kolejne etapy polityki niemieckiej wobec Żydów omawia politykę wyniszczenia stosowaną przez nazistów wobec Żydów, Romów i Słowian omawia politykę ZSRS i III Rzeszy wobec narodów podbitych omawia okoliczności powstania koalicji antyhitlerowskiej omawia działania na frontach II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje okupację niemiecką na terenie Europy Zachodniej i Wschodniej charakteryzuje agresywną politykę III Rzeszy, ZSRS i Japonii w latach 1939–1945 opisuje postawy społeczeństw okupowanych państw wobec władz niemieckich 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia bilans wojny obronnej Polski dostrzega konsekwencje decyzji podjętych przez wielką trójkę na konferencjach analizuje przyczyny klęski państw osi dostrzega znaczenie użycia bomb atomowych ocenia postanowienia konferencji wielkiej trójki
7. Polska pod okupacją niemiecką	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1939 r., 1945 r. zna postać Hansa Franka wymienia miejsca zbrodni hitlerowskich 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: folkslista, akcja „AB”, pacyfikacja, gestapo, wysiedlenia, wyłączenie, okupacja 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie miejsca zbrodni hitlerowskich; wskazuje na mapie ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie, 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje metody stosowane przez nazistów wobec Polaków oraz wie, jaki był ich cel 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia zbrodnie niemieckie z okresu II wojny światowej na ziemiach polskich

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najstraszniejsze katownie nazistowskie wymienia ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje życie codzienne Polaków w czasach okupacji 	<ul style="list-style-type: none"> z których utworzono Generalne Gubernatorstwo wskazuje linię podziału ziem polskich w 1939 r. porównuje okupację niemiecką na różnych terenach polskich 		
8. Polska pod okupacją sowiecką	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1940 r. zna postaci: Janina Antonina Lewandowska, Stalin wymienia miejsca masowych egzekucji polskich oficerów 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: zbrodnia katyńska, łagier, zsyłka, deportacja wymienia cele i metody sowieckiej polityki okupacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje tereny przyłączone do ZSRS wskazuje miejsca masowych egzekucji polskich oficerów charakteryzuje zbrodnię katyńską omawia cele sowieckiej polityki okupacyjnej i metody, które stosowały władze, aby je osiągnąć 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje polityczne dążenia i sposoby działania okupantów niemieckiego i sowieckiego oraz wymienia podobieństwa i różnice między nimi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje, na czym polegało kłamstwo katyńskie
9. Władze polskie na uchodźstwie	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 30 lipca 1941 r., kwiecień 1943 r. zna postaci: Władysław Raczkiewicz, Władysław Sikorski, Iwan Mąjski, Stanisław Mikołajczyk, Tomasz Arciszewski, Kazimierz Sosnkowski, Tadeusz Komorowski, Władysław Anders, Stanisław Sosabowski, Stanisław Maczek, Stanisław 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Rada Narodowa, dywizjon, brygada wskazuje na mapie ważniejsze miejsca bitew wymienia członków rządu polskiego na uchodźstwie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia, w jakich okolicznościach utworzono polski rząd na uchodźstwie przedstawia osiągnięcia jednostek polskich na frontach II wojny światowej wyjaśnia, dlaczego stosunek aliantów do sprawy polskiej podlegał przemianom 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-sowieckie od września 1939 do lipca 1943 r. charakteryzuje działalność Polaków poza granicami kraju w okresie wojny 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postanowienia układu Sikorski–Mąjski

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	<p>Skalski</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia członków rządu polskiego na uchodźstwie wymienia polskie okręty wojenne biorące udział w II wojnie światowej oraz zna ich osiągnięcia wymienia główne polskie formacje zbrojne, które walczyły z Niemcami po stronie aliantów 				
10.Polskie Państwo Podziemne	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 14 lutego 1942 r. zna postaci: Jan Bytnar, Tadeusz Zawadzki, Henryk Dobrzański, Cyryl Ratajski, Jan Piekalkiewicz, Jan Stanisław Jankowski, Stefan Grot-Rowecki, Michał Karaszewicz-Tokarzewski, Witold Pilecki, Jan Piwnik, Jan Nowak-Jeziorański, Elżbieta Zawacka wymienia najważniejsze ugrupowania polityczne działające w warunkach konspiracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Szare Szeregi, akcja „N”, Delegat Rządu na Kraj, V-2, cichociemni rozwija skróty: ZWZ, SZP, AK, BCh omawia metody oporu, które stosowali Polacy wobec niemieckiego okupanta opisuje strukturę Polskiego Państwa Podziemnego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje instytucje i organizacje, które tworzyły Polskie Państwo Podziemne omawia działalność najważniejszych ugrupowań politycznych działających w warunkach konspiracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działalność poszczególnych organów Polskiego Państwa Podziemnego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia funkcjonowanie i osiągnięcia Polskiego Państwa Podziemnego
11.Ziemie polskie w latach 1943–1944	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1944 r. zna postaci: Stepan Bandera, Wanda Wasilewska, Zygmunt Berling 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie zbrodni wołyńskiej rozwija skróty: PPR, GL, AL, KRN, PKWN 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie działania i w jakim celu podjął Stalin, by stworzyć na ziemiach polskich nowy ośrodek 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-ukraińskie w czasach II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przyczyny, z powodu których konflikt polsko-ukraiński przyjął tak krwawą formę

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		<ul style="list-style-type: none"> omawia okoliczności powstania 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki wymienia powody konfliktu polsko-ukraińskiego w Małopolsce Wschodniej 	<p>władzy</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Wołyn 		<ul style="list-style-type: none"> ocenia działania komunistów na ziemiach polskich w latach 1943–1944
12.Powstanie warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r. zna postaci: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, płk. Antoni Monter-Chruściel, Jan Stanisław Jankowski, gen. Erich von dem Bach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: plan „Burza”, godzina „W” omawia zbrodnie nazistowskie dokonane na ludności cywilnej i żołnierzach polskich w trakcie powstania i po jego zakończeniu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cele i formy realizacji planu „Burza”, z uwzględnieniem przyczyny wybuchu powstania warszawskiego opisuje przebieg działań zbrojnych podczas powstania 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje postawę aliantów zachodnich i Stalina wobec walczącej Warszawy 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje uproszczonej oceny skutków i znaczenia powstania
14.Skutki II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1945 r. wie, jak zostały ukarane osoby odpowiedzialne za zbrodnie wojenne umie wskazać skutki II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia państwa odgrywające kluczową rolę w Radzie Bezpieczeństwa ONZ opisuje warunki, w jakich żyli ludzie w Europie po zakończeniu wojny 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela i wymienia skutki polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakim celu powstało ONZ 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje bilansu skutków II wojny światowej
15.Początki zimnej wojny	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1949 r., 1950–1953 zna postaci: Henry Truman, Konrad Adenauer, George C. Marshall 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co oznaczają skróty: NATO, RWPG, RFN, NRD rozumie pojęcia: doktryna powstrzymywania, plan 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i wskazuje na mapie państwa wchodzące w skład bloków wschodniego i zachodniego omawia konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje okoliczności, które doprowadziły do podziału Niemiec omawia wydarzenia związane z wojną 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje kształtowanie się nowego układu sił politycznych na świecie po II wojnie światowej

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy sojuszu wojskowego, który łączyły Stany Zjednoczone i ich partnerów oraz sojuszu łączącego ZSRS i kraje mu podporządkowane 	<p>Marshalla, żelazna kurtyna, Układ Warszawski, wyścig zbrojeń, zimna wojna, imperializm, propaganda, blok wschodni, blok zachodni, blokada Berlina</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje okoliczności rozpadu koalicji antyhitlerowskiej 	rozpadu koalicji antyhitlerowskiej	koreańską	
16. Powojenna Polska	<ul style="list-style-type: none"> • wie, które ziemie należały do II RP, lecz nie znalazły się w powojennych granicach Polski, oraz potrafi wskazać je na mapie • wymienia podstawowe problemy życia codziennego, z jakimi spotykali się Polacy tuż po zakończeniu wojny 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić skutki II wojny światowej dla ziem polskich • rozumie pojęcia: repatriacja, terytorium pojałtańskie, nacjonalizacja, bitwa o handel • wymienia czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje trudności życia codziennego w powojennej Polsce • omawia proces podporządkowywania polskiej gospodarki władzy komunistycznej • omawia zmiany terytorialne i demograficzne na ziemiach polskich po 1945 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce • charakteryzuje życie ludności polskiej na Kresach Wschodnich 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje bilansu skutków II wojny światowej na ziemiach polskich
17. Tworzenie podstaw władzy komunistycznej w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1945 r., 1946 r., 1947 r. • zna postaci: Stanisław Mikołajczyk, Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, Edward Osóbka-Morawski, Józef Cyrankiewicz 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), bezpieka, proces szesnastu, Ludowe Wojsko Polskie, oblawa augustowska, referendum, PSL, PZPR 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia działania Polaków mające na celu niedopuszczenie do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje główne etapy przejmowania rządów w Polsce przez komunistów 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny działań komunistów mających na celu zniewolenie Polski

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
18.Różne koncepcje walki z władzą komunistyczną	<ul style="list-style-type: none"> zna postaci: Stefan Wyszyński, Jan Nowak-Jeziorański, Hieronim Dekutowski „Zapora”, Danuta Siedzikówna „Inka”, Jan Rodowicz „Anoda”, Witold Pilecki 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa, amnestia omawia rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje losy żołnierzy podziemia niepodległościowego wyjaśnia, w jakim celu władze ogłaszały amnestie dla żołnierzy podziemia niepodległościowego 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej charakteryzuje pozycję i rolę polskiego Kościoła katolickiego po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje postawy Polaków wobec władzy komunistycznej
19.Stalinizm w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1952 r. zna postaci: August Emil Fieldorf „Nil”, Konstanty Rokossowski, Bolesław Bierut, Aleksander Zawadzki, Józef Cyrankiewicz 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: stalinizm, procesy pokazowe, безпеaka, indoktrynacja, propaganda, wróg ludu, ZMP, kolektywizacja wyjaśnia, czym był system totalitarny wyjaśnia, w jakim celu rządzący stosowali propagandę i indoktrynowali młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zasady działania komunistycznej gospodarki porównuje system rządów w Polsce i ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rolę propagandy w kształtowaniu społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje funkcjonowanie poszczególnych elementów systemu stalinowskiego na ziemiach polskich
20.Za żelazną kurtyną	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1953 r., 1956 r., 1968 r. zna postaci: Nikita Chruszczow, Imre Nagy, Aleksander Dubczek wymienia państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: inwigilacja, sowietyzacja, destalinizacja, odwilż, Praska Wiosna wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć Stalina i działalność Chruszczowa 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r. opisuje wydarzenia związane z rewolucją węgierską i Praską Wiosną 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji węgierskiej i Praskiej Wiosny porównuje okres stalinizmu w państwach znajdujących się za żelazną kurtyną 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje cechy charakterystyczne dla ustroj krajów znajdujących się w sowieckiej strefie wpływów

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r. 	referendum, PSL, PZPR, stalinizm, procesy pokazowe, безпеaka, indoktrynacja, wróg ludu, ZMP, kolektywizacja	<ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany terytorialne i demograficzne dokonane na ziemiach polskich po 1945 r. wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć Stalina i działalność Chruszczowa 		
22. Nowa mapa świata – dekolonizacja	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1960 r. zna postaci: Mahatma Gandhi, Nelson Mandela umie wskazać przyczyny dekolonizacji wymienia państwa będące potęgami kolonialnymi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: dekolonizacja, apartheid, rasizm, Rok Afryki, Organizacja Jedności Afrykańskiej wyjaśnia, w jakim celu powstała Organizacja Jedności Afrykańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przebieg dekolonizacji w Indiach, RPA i Algierii rozdziela i wymienia skutki dekolonizacji 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny, przebieg i skutki procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje bilansu procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji tłumaczy rolę jednostek na losy krajów i świata
23. Bliski Wschód – konflikty arabsko-izraelskie	<ul style="list-style-type: none"> zna daty 1948 r., 1993 r. zna postaci: Jasir Arafat, Icchak Rabin 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: syjonizm, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), autonomia wymienia przyczyny powstania syjonizmu wyjaśnia, dlaczego Palestyna jest zaliczana do najbardziej zapalnych regionów Bliskiego Wschodu 	<ul style="list-style-type: none"> umie wskazać na mapie: państwo Izrael, obszar Palestyny, Półwysep Synaj, Egipt, Wzgórza Galon, Syrię, Jordanię i Liban opisuje, jak doszło do powstania państwa Izrael 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki Izraela z sąsiednimi państwami 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje sytuację polityczną Izraela i Palestyny po II wojnie i w czasach współczesnych
24. Rywalizacja Stanów	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1959 r., 1962 r. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: 	<ul style="list-style-type: none"> umie wskazać przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przyczyny i skutki

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Zjednoczonych i ZSRS	<ul style="list-style-type: none"> zna postaci: Fidel Castro, Nikita Chruszczow wymienia przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie 	<ul style="list-style-type: none"> odprężenie, kryzys kubański, mur berliński opisuje formy rywalizacji wielkich mocarstw w okresie zimnej wojny 	<ul style="list-style-type: none"> i potencjalne skutki kryzysu kubańskiego wyjaśnia, czym było i jak się przejawiało odprężenie w stosunkach międzynarodowych 	wojen w Wietnamie i Afganistanie	zimnowojennej rywalizacji USA i ZSRS
26.Daleki Wschód – Chiny i Japonia	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1949 r., 1959 r., 1966–1976 zna postać Mao Zedonga umie wskazać na mapie Chiny i Japonię 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Kuomintang, ChRL, maoizm, wielki skok, rewolucja kulturalna, Tiananmen, azjatycki tygrys 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje stosunki japońsko-amerykańskie po 1945 r. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia, jak układały się stosunki pomiędzy ChRL a ZSRS po 1949 r. wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Chinach 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje oceny rządów komunistów w Chinach
27.Proces integracji europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1951 r., 1957 r., 1993 r., 2004 r. zna postaci: Jean Monnet, Konrad Adenauer, Robert Schuman wymienia główne organy UE i ich funkcje oraz podaje przyczyny jej powstania 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy powstawania UE wyjaśnia skróty UE i EWWiS wyjaśnia, czym jest wspólny rynek i co jest podstawowym celem działalności UE 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje etapy powstawania UE wskazuje na mapie Europy kraje członkowskie UE 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje okoliczności powstania UE analizuje proces powstawania i rozszerzania się UE 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega szanse wynikające z powstania UE ocenia skutki powstania UE
28.Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1968 r. zna postać Elvisa Presleya zna zespół The Beatles wymienia postanowienia Soboru Watykańskiego II 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: państwo opiekuńcze, społeczeństwo konsumpcyjne, społeczeństwo informacyjne, ruch hipisowski, punk, rock and roll, feminizm, kraje Trzeciego Świata, internet, amerykanizacja, 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przemiany społeczne i kulturowe, jakie nastąpiły u schyłku lat 50. i w latach 60. i 70. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje proces przemian społecznych w krajach Zachodu, za żelazną kurtyną i w krajach Trzeciego Świata 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zjawiska amerykanizacji i globalizacji

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		globalizacja, Sobór Watykański II, laicyzacja			
30. Postalinowska odwilż i mała stabilizacja	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1956 r. zna postaci: Władysław Gomułka, Józef Cyrankiewicz, Edward Ochab wymienia zjawiska świadczące o odwilży w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: odwilż, mała stabilizacja, poznański czerwiec, rehabilitacja, aparat partyjny, ZOMO, SB, list otwarty, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, Układ Warszawski 	<ul style="list-style-type: none"> umie wskazać na mapie Poznań wyjaśnia, jak doszło do wystąpień w czerwcu 1956 r. oraz jakie były ich przebieg i konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zjawiska świadczące o odwilży na ziemiach polskich charakteryzuje życie codzienne w czasach Gomułki 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia działania Gomułki
31. Konflikt państwa z Kościołem	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1965 r., 1966 r. zna postać Stefana Wyszyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: odwilż, Milenium, Tysiąclecie opisuje przejawy złagodzenia polityki antykościelnej w czasach odwilży 	<ul style="list-style-type: none"> omawia, na czym polegało zaostrenie polityki władz wobec Kościoła na początku lat 60. omawia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje spór wokół obchodów Milenium państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich dla pojednania polsko-niemieckiego po II wojnie światowej ocenia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce
32. Bunt społeczny w latach 1968 i 1970	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1968 r., 1970 r. zna postaci: Zbigniew Godlewski, Edward Gierek, Stefan Kisielewski 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie polityka antysyjonistyczna 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny i skutki wystąpień z 1968 r. i 1970 r. 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntu studenckiego z 1968 r. i robotniczego z 1970 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia rządy Gomułki

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
				<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje konsekwencje tych wystąpień 	
33.PRL pod rządami Edwarda Gierka	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1976 r. zna postaci: Edward Gierek, Kazimierz Górski, Ryszard Szurkowski, Wojciech Fibak, Irena Szewińska, Mirosław Hermaszewski 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia zmiany, które nastąpiły w życiu codziennym Polaków w czasach rządów Gierka wyjaśnia, na czym opierała się polityka gospodarcza Polski za rządów Gierka opisuje sukcesy sportowe Polaków w okresie PRL 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny i wymienia skutki wystąpień z 1976 r. opisuje rozwój gospodarczy PRL za czasów Gierka 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntów z 1956, 1968, 1970 i 1976 r. dostrzega długofalowe konsekwencje polityki gospodarczej Gierka 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje politykę Gierka i Gomułki ze szczególnym uwzględnieniem działań władzy wobec protestujących ocenia rządy Gierka
34.Narodziny opozycji politycznej	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1978 r., 1979 r. zna postaci czołowych opozycjonistów podaje przykłady twórców ograniczanych przez cenzurę wymienia metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: cenzura, bibuła, drugi obieg, KOR, WZZ omawia, w jaki sposób starano się łamać monopol wydawniczy władzy 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady działań opozycji, które miały wesprzeć represjonowanych robotników, uczestników protestów w czerwcu 1976 r. omawia twórczość pisarzy cenzurowanych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tak istotne było złamanie monopolu wydawniczego państwa komunistycznego charakteryzuje metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenie wyboru Polaka Karola Wojtyły na tron papieski
35.Rewolucja Solidarności 1980–1981	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1980 r., 1981 r. zna postaci: Lech Wałęsa, Wojciech Jaruzelski, Leonid Breżniew, Ryszard Kukliński 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: MKS, NSZZ „Solidarność”, porozumienia sierpniowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie miejscowości, w których doszło do podpisania porozumień między władzą a MKS-ami 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie miały konsekwencje porozumienia sierpniowe charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wydarzenia 1980 i 1981 r.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
36.Stan wojenny w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 13 grudnia 1981 r., 1983 r. zna postaci: Wojciech Jaruzelski, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Bogdan Borusewicz, Jerzy Popiełuszko, Grzegorz Przemyk, Czesław Kiszczyk wymienia przykłady represji, jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: internowanie, stan wojenny, sankcje gospodarcze, pacyfikacja omawia przykłady represji, jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego omawia wydarzenia związane z pacyfikacją kopalni „Wujek” 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Katowice omawia najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenie wręczenia nagrody Nobla Lechowi Wałęsie w 1983 r. ocenia, czy słusznie stan wojenny uważany jest za kontrowersyjne wydarzenie w historii Polski
38.Kryzys wewnętrzny ZSRS	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1985 r., 1986 r. zna postaci: Leonid Breżniew, Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: mudzahedin, wyścig zbrojeń, głośność, pierestrojka wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS na początku lat 80. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Czarnobyl omawia wydarzenia związane z katastrofą atomową w ZSRS i ich skutki wyjaśnia, czym był wyścig zbrojeń oraz wskazuje, kto i z jakich powodów go rozpoczął omawia, jakie konsekwencje dla ZSRS miał udział w konflikcie w Afganistanie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje reformy przeprowadzone przez Gorbaczowa omawia sytuację gospodarczo-polityczną ZSRS w latach 80. 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje proces powolnego upadku ZSRS
39.Upadek PRL i narodziny III RP	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: czerwiec 1989 r., 1990 r. zna postaci: Ryszard Kaczorowski, Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuroń, Adam Michnik, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Aleksander 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: okrągły stół, wybory powszechne omawia okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole wymienia najważniejsze osoby biorące udział 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne postanowienia podjęte podczas obrad okrągłego stołu opisuje rządy Mazowieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wyniki i skutki wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r. charakteryzuje okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenie wydarzeń 1989 r. dla kształtowania III RP

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Kwaśniewski, Leszek Miller	w obradach okrągłego stołu		okrągłym stole	
40.Jesień Narodów	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1989 r. zna postaci: Václav Havel, Nicolae Ceausescu 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Jesień Narodów, aksamitna rewolucja wymienia najważniejsze wydarzenia związane z okresem Jesieni Narodów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w ZSRS wpłynęły na upadek rządów komunistycznych w krajach bloku wschodniego wskazuje na mapie kraje objęte wydarzeniami Jesieni Narodów omawia proces demokratyzacji na terenie Węgier, NRD, Czechosłowacji i Bułgarii opisuje wydarzenia związane z rewolucją w Rumunii 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje procesy dekomunizacyjne na obszarze Czechosłowacji, Niemiec, Rumunii i Węgier 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega symboliczne znaczenie upadku muru berlińskiego
41.Rozpad ZSRS, Czechosłowacji i Jugosławii	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1991 r., 1992–1995 zna postać Michaiła Gorbaczowa 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie aksamitnego rozwołu wymienia główne przyczyny, dla których doszło do zmian geopolitycznych na mapie Europy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie nowo powstałe państwa opisuje okoliczności odzyskania niepodległości przez kraje bałtyckie omawia wydarzenia związane z rozpadem Jugosławii 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak doszło do powstania Wspólnoty Niepodległych Państw porównuje okoliczności rozpadu ZSRS, Czechosłowacji i Jugosławii 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje próby oceny zmian geopolitycznych na mapie Europy u schyłku XX w. oraz dostrzega szanse i zagrożenia z nich wynikające
42.III Rzeczpospolita	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1990 r., 1991 r., 1997 r. zna postaci: Jan Olszewski, Aleksander Kwaśniewski, 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: lustracja, SLD, PSL, PiS, PO wymienia najważniejsze zmiany wprowadzone 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany na polskiej scenie politycznej na początku lat 90. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany ustrojowe w latach 1989–1997 charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przemiany obozu politycznego wywodzącego się z Solidarności

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Lech Wałęsa, Hanna Suchocka, Bronisław Komorowski, Lech Kaczyński	przez rząd Tadeusza Mazowieckiego		najważniejsze treści zawarte w Konstytucji III RP	
43.Przemiany gospodarczo-społeczne w Polsce po 1989 r.	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1989 r. zna postaci: Leszek Balcerowicz, Wisława Szymborska, Andrzej Wajda, Roman Polański, Krzysztof Kieślowski podaje przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: gospodarka rynkowa, restrukturyzacja, prywatyzacja, inflacja wyjaśnia, na czym polegał plan Balcerowicza wskazuje trudności, jakie pojawiły się w trakcie realizacji planu Balcerowicza 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sytuację gospodarczą Polski w momencie przejścia rządów przez gabinet Tadeusza Mazowieckiego omawia przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje modele gospodarki polskiej przed i po 1989 r. charakteryzuje życie kulturalne III RP 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje, dlaczego Polska pod koniec XX w. wciąż znajdowała się na niższym poziomie rozwoju gospodarczego niż kraje zachodnie
44.Polska w NATO i Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1999 r., 2004 r. zna postaci: Jan Nowak-Jeziorański, Zbigniew Brzeziński wymienia sąsiadów III RP 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Trójkąt Weimarski; Trójkąt Wyszehradzki, Grupa Wyszehradzka 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie sąsiadów III RP, członków Trójkąta Weimarskiego, Trójkąta Wyszehradzkiego i Grupy Wyszehradzkiej omawia główne etapy integracji Polski ze strukturami NATO omawia główne etapy integracji Polski z UE 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzeże znaczenie i konsekwencje opuszczenia Polski przez wojska rosyjskie charakteryzuje stosunki Polski z nowymi sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę zagraniczną III RP